

De regeneratie van de mens

– *Studiemateriaal*

Deze brochure bevat de tekst van het studiemateriaal dat werd uitgereikt aan de deelnemers aan het Engelstalige seminar 'Human Regeneration', dat in juli 1990 op het Internationaal Theosofisch Centrum te Naarden werd gehouden.

De tekst van de aldaar door Radha Burnier gehouden lezingen en een woordelijk verslag van de groepsdiscussies verscheen in januari 1991 bij de Uitgeverij der Theosofische Vereniging onder de titel *Human Regeneration*.

derde druk 1996

© 1991 Theosofische Vereniging in Nederland

Vormgeving en typografie TVN / Amsterdam

Uitgeverij der Theosofische Vereniging in Nederland

Tolstraat 154

1074 VM Amsterdam

Telefoon 020 - 676 56 72

Fax 020 - 675 76 57

e-mail info@theosofie.nl

website www.theosofie.nl

Inhoud

1	Inleiding	1
	De regeneratie van de mens	2
	Een innerlijke revolutie	8
	Het zoeken naar Waarheid	9
	Het essentiële werk van de TV	9
2	De noodzakelijkheid	16
	Het boek van het leven	17
	De volgende honderd jaar	18
3	Vorbereiding	20
	H.P. Blavatsky over de studie van theosofie	20
	Zelfontdekking	21
	Neem het innerlijk gebeuren waar	22
	Regeneratie door theosofie	23
	Leef het leven	24
	Krishnamurti en revolutie	26
4	Het proces	27
	Vrij en onbevreesd onderzoek	28
	Het ware werk van de Theosofische Vereniging	29
	De kern van de leer	30
5	Regeneratie: waartoe deze leidt	31
	De ware aard van de mens.....	32
	De universele yoga-traditie	32
	Een leven van dienst	34
	Theosofie verspreiden	35
	Het Pad	35
	Een theosofisch leven	35

1 Inleiding

Ik kan het doel van de Vereniging niet beter samenvatten dan door de woorden: DE REGENERATIE VAN DE MENS, de innerlijke revolutie die het denken zuivert.

RADHA BURNIER,
december 1986.

De regeneratie van de mens

Alles wat goed is, verhelderend, wat bedoeld is om de moeilijkheden van een ander te verlichten en hem moed te geven, iedere verbetering van sociale en politieke omstandigheden en dergelijke, is een deel van het evolutieproces. Maar we moeten zien te ontdekken wat het belangrijkste voor ons is om te doen, waarnaar we zouden moeten streven, want de behoeften van de mensheid zijn zo gevarieerd.

Hoewel de Meesters van Wijsheid, die het evolutieproces helpen, geïnteresseerd zijn in iedere verandering van de mensheid die de vooruitgang bevordert, houden zij zich in het bijzonder bezig met de spirituele regeneratie van de mens, welke van fundamenteel belang is. Want als die eenmaal plaatsvindt, dan volgt al het andere. De krachten die in gang worden gezet voor de regeneratie zullen zelf een effect hebben op de uiterlijke omstandigheden. Maar als de veranderingen alleen uitwendig zijn, worden ze na een poosje weer tenietgedaan of gaan verloren. In de geschiedenis van de mensheid zijn verscheidene gouden eeuwen geweest, tijden waarin het leven rustig was en waarin de mensen gelukkig, vriendelijk en goed waren; maar die zijn allemaal verdwenen en we zijn in deze strijd terechtgekomen, de huidige verwarring en misère.

We zien dus dat het niet genoeg is om alleen een uiterlijke verandering te bewerkstelligen. Het is net zoiets als het aanleren van goede manieren. Er moet een fundamentele verandering in de mens plaatsvinden. Dit is precies waarover Krishnamurti spreekt en waarop hij doelt, een zekere fundamentele verandering, als gevolg waarvan alle noodzakelijke veranderingen in organisatie en gedrag automatisch en met het grootste gemak zullen plaatsvinden. Als je zelf inziet wat waarheid is, zul je naar die waarheid handelen. Je hebt geen richtlijn nodig, behalve die waarheid. Wat de Meesters willen, behalve het nuttige werk dat we nu misschien doen of zouden doen, is deze regeneratie, te beginnen met onszelf. De mogelijkheid van een dergelijke regeneratie, zelfs haar onvermijdelijkheid, is misschien de meest inspirerende waarheid van de theosofie.

In gebieden waar een wisseling van seizoenen bestaat, zoals Europa, wordt een niet groen blijvende boom iedere herfst oud en laat zijn bladeren vallen. In de winter lijkt hij dood, maar dan wordt hij in het voorjaar herboren met frisse bladeren en bloemen. Dit is een verschijnsel dat zich steeds herhaalt. Met betrekking tot de mens gebeurt hetzelfde; want we sterven en worden herboren als fysieke en psychische wezens en met ieder sterven valt de verzameling voorgaande herinneringen die tot het vorige leven behoren, geheel weg en we komen fris en zuiver terug met een nieuwe aard. Maar we zijn niet in staat om deze aard te houden; we blijven niet even schoon of fris of teer als bij de geboorte. Weldra zijn we overladen met indrukken, we worden verwrongen en op verschillende manieren gekleurd en houden op te zijn wat we waren met de onschuld en charme van onze kindertijd.

Ofschoon het verleden dood is, komen de neigingen van het verleden weer tot leven; zij zijn zo diep geworteld dat ze nog geruime tijd niet zullen afsterven, zij blijven verborgen in de bodem van onze aarde. Zelfs wanneer aan de oppervlakte alles is afgestorven, volharden zij en groeien opnieuw. Zij worden actief zodra de voorwaarden gunstig zijn. Je kunt je een bekoorlijk kind voorstellen, met prachtige mogelijkheden, maar op een of andere manier is na enkele jaren de bekoorlijkheid

verdwenen. Kijk naar hetzelfde individu, opgegroeid tot man of vrouw, of nog later wanneer de middelbare leeftijd is bereikt of overschreden. Hij of zij is zo hard en onbeweeglijk vastgeroest, de schoonheid van de kindertijd is slechts een herinnering, misschien zelfs verdwenen, met een duidelijk verval van de persoon. Maar indien de omgeving gunstig is, zouden de ongewenste neigingen, zelfs gedurende een heel leven latent kunnen blijven. Dit is begrijpelijk door onze eigen ervaring met mensen. Een persoon kan innerlijk bepaalde begeerten of neigingen hebben, maar zonder de mogelijkheid om eraan toe te geven, lijken ze niet te bestaan. Door de afwezigheid van verleiding kunnen velen van ons deugdzaam zijn. De neigingen blijven als modder op de bodem van de rivier liggen. Het water stroomt over de modder, het water is schoon en bruikbaar, maar indien er een storm, een overstroming of een andere verstoring komt, wordt het plotseling modderig, belast met alle onzuiverheden die tot dan rustig in de rivierbedding hadden gelegen.

In ons moderne leven, waarin tot op zekere hoogte alles wordt omgewoeld, is er geen gebrek aan mogelijkheden om latente neigingen tot ontwaken te brengen. Soms lijkt het minste zuchtje beïnvloeding voldoende om iets in gang te zetten, zoals de vage lucht van sterke drank voldoende is om de hunkering van de dronkaard te doen herstellen. Omdat er in deze tijd zoveel plaatsvindt waardoor mensen op verschillende manieren worden aangedaan, door gedachten, activiteiten en ontspanning, zijn de invloeden veel verwarrender dan voorheen. Daarom gaat de ontaarding sneller; de bekoorlijkheid, frisheid en onschuld, die onder natuurlijker omstandigheden langer zouden blijven, slijten al vroeg.

Maar er komt een moment in de lange rij levens - niet vanzelf, omdat de menselijke intelligentie en wil betrokken zijn in het proces – waarop de ziel in staat is zich volledig te bevrijden van de gevolgen van het verleden. Dat is het moment waarop zij zich ontdoet van al het bijeengebrachte, en tevoorschijn komt in haar eigen zuivere aard.

Men zou kunnen vragen: Wat gebeurt er dan met de ontwikkelde vermogens? De vermogens blijven, want die behoren niet tot de uiterlijke aard maar tot de ziel. De loutere opeenhoping van ervaringen is geen onverdeelde zegen. Wanneer mensen zeggen dat ze ervaring moeten hebben, is dat dan op zich goed? Het zoeken naar ervaring kan tot losbandigheid leiden, in het algemeen verhardt het een persoon en maakt het alles ingewikkelder. Maar door het proces van het opeenhopen van ervaring, van geld verdienen bijvoorbeeld, worden bepaalde capaciteiten ontwikkeld. We leren hoe we moeten omgaan met de verschillen in de materiële wereld, met een denkvermogen dat geleidelijk zo scherp als een zwaard wordt en 'all round' in zijn werking. Deze capaciteiten behoren op zichzelf tot de zuivere natuur van de ziel.

Wanneer we denken aan de ziel als een zuiver wezen, actief, met een zuiver bewustzijn, dan zie je een vervorming van het bewustzijn ontstaan door een verduistering van de aard, die verdrongen wordt. In ieder van ons leeft wel een bepaalde mate van vervorming, maar we raken er zo aan gewend dat wij van haar bestaan totaal geen notie hebben. We denken dat we natuurlijk zijn wanneer we onnatuurlijk doen, we geloven zelfs in gekunsteld zijn. Dit vervormde bewustzijn, dat een bepaalde vorm aanneemt, en in allerlei omstandigheden op een zekere, specifieke manier handelt, noemen we ons verstand.

Alleen wanneer we weten welke soorten vervorming en illusie er bestaan, kunnen wij ons ervan

bevrijden. Dan herwint het bewustzijn zijn natuurlijke staat door de buitengewone veerkracht van zijn aard. Dan bereikt het een bedrevenheid en een gemak waarvan we op dit moment geen idee hebben.

Naar analogie van de plant is de geestelijke mens een plant die zonder enig schadelijk element aan haar wortels is ontsproten. Alles van de uiterlijke aard, behalve de ontwikkelde capaciteit, is weggefallen. Hij is een nieuwe mens, herboren in de geest. Hij is een plant waarvan de aard nu doordrongen is van de essentie van haar onvergankelijke wortels. De wortels van ons bestaan zijn altijd onveranderlijk. Zij bevinden zich in dat diepste, geestelijke deel van onszelf, dat niet beroerd wordt door de ervaringen die we aan de oppervlakte ondergaan. Maar de geest of het bewustzijn, ontsproten aan deze wortels, kan zowel geestelijk als materieel gericht zijn.

Het verstand is dualistisch van aard. In het Sanskriet wordt het verstand dat zich bezighoudt met de verschillen in materie (en erdoor wordt beïnvloed) *manas* genoemd. Het verstand denkt in termen van verschillen en het in gedachten tot stand brengen van betrekkingen. Maar het verstand dat de eenheid kent, en die ook ervaart, wordt *boeddhi* genoemd. Deze beide woorden worden in de Sanskriet-filosofie afzonderlijk gebruikt. Een gedeelte van *manas* is één met *boeddhi*, dat is het meer geestelijke deel, onderscheiden van zijn materiële complement. Ze zijn in essentie één, maar gescheiden in openbaring, en staan zelfs tegenover elkaar wanneer de laatste door de stof overheerst wordt, dat wil zeggen, overheerst door de sensaties van de stof en de verlangens die zulke sensaties voortbrengen door de herinneringen eraan. Verlangens in elke vorm is werkelijk datgene dat onze moeilijkheden veroorzaakt. Wanneer ik iets wil hebben en ik ben erop uit om het te krijgen en iemand hindert me, laat ik me boosaardig gelden. Uit verlangen wordt boosheid geboren, staat in de *Bhagavad Gita*. Het verlangen naar een positie, macht of genot in welke vorm ook, maakt ons egoïstisch en onverschillig tegenover anderen. In beslag genomen door het streven naar deze dingen, hebben we geen aandacht of achting meer voor iets of iemand anders.

Alleen wanneer een bepaalde zwakheid zich in vergrote mate toont worden we ons in het algemeen pas bewust van haar ware aard. Zolang zij onbelangrijk is en niet krachtig naar voren komt, excuseren we onszelf door te zeggen dat zij een kleinigheid is, een gewone tekortkoming - we zijn allemaal maar mensen. We behandelen vergif niet als vergif totdat het gevaarlijk wordt. Het is de invloed van onze wensen en hoop op onze manier van dingen bekijken die de oorzaak is van vele illusies, want als je iets sterk verlangt, ben je bereid de voorwaarden voor bevrediging te accepteren.

In oorsprong schuilt de moeilijkheid in onze gehechtheid aan ervaringen uit het verleden. Wanneer deze gehechtheid actief wordt, noemen we dat verlangen, maar zelfs als zij niet actief is, blijft de gehechtheid nog bestaan. Als ik aan drank verslaafd ben geweest en zelfs als ik er op dit ogenblik geen verlangen naar voel, blijft het verlangen toch bestaan. Het zal weldra de kop opsteken, want er is een periode van activering, afgewisseld door een periode van rust, toe te schrijven aan lichamelijke veranderingen. Dit moet men goed begrijpen en zich realiseren. Het inzicht dat hiervoor nodig is, is niet alleen een verstandelijk begrijpen, dat oppervlakkig is. Zulk een begrip verandert de wil niet, want het zit vol verstandelijk voorbehoud. Wanneer we de waarheid voor onszelf volledig en vrijelijk begrijpen, zal de waarheid ons bevrijden van de dwalingen en het bijgeloof dat welig tiert in haar afwezigheid. Geen van ons is zo vrij als we ons voorstellen te zijn; we denken al vrij te zijn als we een manier van oppervlakkige, uiterlijke vrijheid hebben. Maar gezien van een innerlijk standpunt hebben

we alleen de vrijheid om onze vrijheid te verliezen - wat we snel doen.

Wanneer er tenslotte vrijheid is voor *manas*, dat is de intelligentie die zich bezighoudt met de verschillen van de materie, wordt *manas* verenigd met *boeddhi*, waar het besef van eenheid zetelt en dat zijn ware tegenhanger is. De hogere, geestelijke aard, die tot *boeddhi* behoort, openbaart zich dan in het gebied van *manas*, en voor de laatste betekent dit een wedergeboorte van materie naar geest. Deze verandering is van grote betekenis; zij moet in ieder individu plaatsvinden. Het denken dat zich volledig heeft bevrijd van de invloeden waaraan het voorheen onderworpen was, bereikt een staat waarin het niet wordt aangedaan door veranderende toestanden in de materie. Het wordt niet aangedaan, maar wordt tegelijkertijd buitengewoon snel in zijn waarnemingen en bewegingen. Het verliest zijn gevoeligheid niet, het wordt juist duizendmaal gevoeliger dan voorheen. Het is gevoelig voor iedere verandering, voelt iedere invloed, kan zich volledig geven aan ieder verschijnsel van het leven dat zich voordoet. Normaal gesproken als we iets doen, als we naar muziek luisteren bijvoorbeeld, luisteren we niet met ons hele vermogen, zodat we compleet leeg en ontvankelijk zijn om iedere noot in te drinken en de betekenis van die noot in relatie met de andere noten waar te nemen. We treden het leven tegemoet, bijna ieder verschijnsel in het leven, met een klein deel van onszelf. Als we ons een individu voorstellen als een gebied van zijn, dat zowel capaciteit als gevoeligheid is, dan is het maar een klein deel dat we tegenkomen in de wereld waarin we leven en bewegen.

Maar wanneer het bewustzijn wordt bevrijd van de beelden waaraan het gekluisterd is, van vaste patronen in denken en voelen, wordt het heel soepel, dan is het op ieder moment in staat om zich volledig te geven aan de belevenis van dat ogenblik. Het is beweeglijk en in elk opzicht ontvankelijk; maar daarnaast kan het, met deze beweeglijkheid en ontvankelijkheid niet worden beïnvloed door schommelingen van uiterlijke omstandigheden, door 'hitte en kou, eer en oneer, succes en mislukking', om de taal van de *Bhagavad Gita* te gebruiken. Deze dingen komen en gaan als rimpelingen in een wateroppervlak. Het bewustzijn weerspiegelt de veranderingen, registreert ze, begrijpt ze, en vervolgens trekken ze weg.

Het bewustzijn is gevoelig en kalm tegelijkertijd - een prachtige toestand om zich in te bevinden. Het is onjuist om te denken dat een yogi, omdat hij gevoelig is, gemakkelijk in de war gebracht zou kunnen worden; dat hij, juist vanwege zijn openheid, door elk mogelijke invloed aangedaan zou worden. Hij is weliswaar open, maar niet in beroering. Zijn bewustzijn is als een oceaan van gevoelige kalmte, die alles omvat, maar die zich met niets vermengt.

Wat we aan het leren zijn, is slechts het ABC van spiritueel leven. We moeten bijvoorbeeld leren om ons bewust te zijn van de manier waarop we leven. Dan komt er een moment waarop we ons bewust zijn dat we de verkeerde noot hebben aangeslagen als we iets denken of zeggen of een oordeel vormen, gebaseerd op onze persoonlijke reacties, in tegenstelling tot het doel van ons leven zoals wij het begrijpen. De toestand waarnaar we streven is een zich gewaarzijn van alles wat we doen; wat niet betekent dat we bewuster van onszelf zouden moeten worden, in beslag genomen door onze eigen gedachten en gevoelens. Want dat wordt ook weer een hindernis. Maar op het moment dat we de verkeerde noot hebben aangeslagen, moet er het gevoel zijn dat die noot niet behoort tot de muziek van ons wezen. Dat zou werkelijk het toppunt van zelfkennis zijn.

Maar we moeten ergens beginnen, we kunnen niet onmiddellijk de perfectie bereiken. Ik denk niet

dat één van ons dat kan, tenzij hij zich daarop al heeft voorbereid. Daarom beginnen wij met een zekere discipline in het dagelijks leven, met inbegrip van wat meditatie, studie en dergelijke. Als we zelfkennis bezitten verbeelden we ons niet dat we meer doen dan pas beginnen aan een nieuwe manier van leven. Maar om het Pad te weten waarlangs we willen gaan en nederig te zijn is al heel wat. Er zit in ons een fundamentele mentale tegenspraak tussen het zelf en het ideaal waarin het zich hult. We moeten ons bewust zijn van die tegenstrijdigheid.

Wanneer we het probleem, namelijk welke rigoreuze verandering van ons wordt gevergd, werkelijk begrijpen, houden we op ongeduldig te zijn. Het doet er niet toe hoeveel tijd onze inspanning neemt, we kennen de richting en die moeten we volgen; er zullen veel problemen zijn en die zullen we onder handen nemen. Ongeduld komt voort uit ambitie; het is een toestand van koortsachtigheid die ontstaat omdat we ergens willen komen in plaats van de problemen te begrijpen waarmee we moeten afrekenen. De houding die we moeten aannemen is de dingen waar te nemen zoals ze zijn en er het beste van te maken, in te gaan op de situatie zoals zij is. Deze betreft zowel een toestand in de buitenwereld, als een toestand in onszelf. We moeten op elk moment naar vermogen handelen en rustig voortgaan naar het volgende. Afgezien van de fundamentele verandering die moet worden bereikt, kan er een regeneratie van de mensheid zijn, in die zin dat de mensheid vervuld is van zijn betere aard. Er is goed en kwaad in ons allen, maar onder gunstige voorwaarden zal, zoals gezegd, de betere aard naar voren treden. De mensheid kan worden geholpen bij het inzien wat goed en verkeerd is; dat is een deel van ons werk. Het kan zijn dat we daarbij nog niet alles kunnen doen waartoe wij eens in staat zullen zijn, maar we kunnen wel al proberen om onze medemens zo goed mogelijk te helpen. We kunnen dat door middel van de leringen van de theosofie en door ons eigen voorbeeld. Als we op kleine schaal beginnen, zullen we merken dat we in staat zijn om steeds meer te doen. Dat is een bijzonder iets om te ontdekken voor onszelf. Je begint met je genegenheid te geven aan diegenen die jou omringen, dan zul je ontdekken dat er meer genegenheid te geven is; je begint op de een of andere manier te helpen, vervolgens zul je ontdekken dat er manieren zijn om beter te dienen. In ieder van ons is een oneindigheid waaruit we kunnen geven en we moeten die oneindigheid zelf ontdekken door te geven, er is geen andere manier. Wanneer je in een stoel zit en zegt 'nu ga ik ontdekken welk een oneindigheid ik in mij heb,' zul je het nooit ontdekken. Alleen door de stroom te laten vloeien, kan er meer komen.

Een van de Groten heeft gezegd: Vergeet jezelf, opdat je je de goedheid van andere mensen herinnert. We kunnen geen beter advies krijgen. Maar hoe vergeten we onszelf? We zijn allen zo met onszelf bezig, met wat we wensen, wat we willen, de post die we willen hebben, de achting die andere mensen voor ons moeten hebben, wat we zouden verliezen, vele dingen, vele gedachten en vele interesses, geconcentreerd in wat wij 'onszelf' noemen. Als we onszelf kunnen vergeten, zullen we zien dat onze vooruitgang makkelijker gaat; het zal vlugger en natuurlijker gaan, omdat er dan sprake is van een proces van opengaan van binnenuit. Dan zullen we in staat zijn om de waarheid te beseffen van het gezegde in *Licht op het Pad* 'Groeï zoals de bloem groeit, onbewust', maar stel je open voor alles dat goed, waar en mooi is. We kunnen de volmaaktste verzekering krijgen met betrekking tot ons doel en onze vorderingen. Waarom zouden we ons druk maken over onze vorderingen? Zij komen vanzelf. Onze enige zorg is de vraag hoe we moeten leven en wat we nu

moeten doen.

Concentreer je op alles in het leven, behalve op jezelf en je wensen. Op Waarheid, op de Meester, op het dienen en begrijpen van degenen die jou omringen, dan zul je ontdekken dat datgene waarop je je concentreert, zonder jezelf erbij te betrekken, een diepe betekenis krijgt. De bezetenheid met zichzelf is het grootste beletsel. Het hele vraagstuk van het spirituele leven bestaat uit deze afschaffing van het zelf, ons leven te leven zonder teveel aan onszelf te denken, het doen voor anderen wat we kunnen.

N. SRI RAM

Een innerlijke revolutie

Ik kan het doel van de Vereniging niet beter samenvatten dan door de woorden: DE REGENERATIE VAN DE MENS, de innerlijke revolutie die het denken zuivert. Als dit niet begrepen is, kan het streven naar de drie doelstellingen van de Vereniging afwijkend en misleidend worden. Het is een feit dat men met spijt moet constateren dat er te veel loges en groepen van leden in de Vereniging zijn bij wie de interpretatie van het werk van de Vereniging een verlies van richting aangeeft. Theosoof zijn betekent je bezighouden met de overgang van de huidige beperkingen en dwaasheden van het denken naar de wijsheid, waaruit alleen juist handelen kan voortkomen. Het bezig zijn met bijzaken, met studie over of methoden voor het verbeteren van de fysieke gezondheid, onderzoek naar psychische vermogens en zo meer, helpt de mensheid niet naar een wijzere manier van leven, ofschoon het zijn nut kan hebben. Oude ideeën steeds weer op een rijtje zetten, kennis uit verschillende bronnen vergaren en wetenschap bedrijven zijn ook niet synoniem aan theosofisch werk. Begrippen alleen helpen, zoals we al zeiden, niet bij het oplossen van problemen of bij het bevrijden van de mens uit zijn conflicten en onvrede. De kennis van anderen kan soms dienen als hulp bij de verdieping van iemands eigen waarneming. Helder gewaarzijn en een innerlijk begrip van wat waar en wat niet waar is in de ervaringen van het leven zijn echter belangrijker. Zonder die eigenschappen houdt theosofie op een licht te zijn.

RADHA BURNIER

Presidentiële toespraak

op de 111^e Jaarlijkse Conventie,

Adyar 26 december 1986.

Het zoeken naar Waarheid

Er is een bekend gezegde dat luidt: 'Gij zoudt me niet zoeken als ge mij al niet gevonden had.' De Waarheid is er, zoals de spiegel er is, en we hebben haar al gevonden... Als we dat overduidelijke gegeven niet langer afwijzen, als we leren naar de natuur te kijken, naar elk menselijk individu, naar elk levend wezen, zonder gedachten of bijgedachten, zonder mentale onrust, dan zal er een diepe, innerlijke verandering tot stand komen, en dan zullen we iets van de schoonheid en het Licht van de Waarheid beginnen te zien.

DANIELLE AUDOIN
Zomerschool TVN 1989.

Het essentiële werk van de Theosofische Vereniging

EEN ALOMVATTEND WERK

Het is gemakkelijker om te zeggen wat de Theosofische Vereniging niet is dan wat ze wel is, want het karakter van de Vereniging is een samensmelting van een aantal verschillende elementen. Haar doel is een verheffing van de mens teweeg te brengen op alle niveaus - fysiek, cultureel, moreel, intellectueel en spiritueel – en haar werk heeft te maken met vele aspecten van het leven. Maar het werk van de Theosofische Vereniging blijft niet beperkt tot één bepaald aspect of niveau van menselijk bestaan en handelen.

De Theosofische Vereniging is bijvoorbeeld geen filosofische vereniging in de gewone zin van het woord. Er is een diepe filosofie die we theosofie noemen en die, voor zover dat mogelijk is, naar voren wordt gebracht door middel van de literatuur die door de Vereniging wordt gepubliceerd; deze filosofie ligt aan de basis van haar werk. Maar die filosofie is niet bedoeld als een speculatieve of theoretische oefening. Er zijn overal in de wereld geleerde mensen die in staat zijn om subtiele metafysische problemen te bespreken, of om geleerde lezingen te houden, maar die zich in het dagelijkse leven precies gedragen als gewone mensen. Als zich problemen voordoen, als bijvoorbeeld hun vrouw of zoon sterft, dan zullen ze zich waarschijnlijk even onfilosofisch gedragen als alle andere mensen. Maar aan de basis van de Theosofische Vereniging ligt een filosofie die te maken heeft met de wezenlijke aard van mens en universum en die het mogelijk maakt om diepgaande veranderingen in de mens en in de maatschappij teweeg te brengen.

De Theosofische Vereniging is evenmin een religieuze vereniging in de gewone zin van dat woord, hoewel er een diep religieus aspect ligt in het werk van de Vereniging. HPB zei dat theosofie niet één bepaalde godsdienst is, maar dat ze religie zelf is, omdat theosofie uitstijgt boven de beperkingen van louter traditie en geloof. In de Theosofische Vereniging vindt men geen kerk, priesters of heilige geschriften; theosofie vormt ook niet - zoals conventionele religies zo dikwijls doen – een leer die mensen alleen maar van elkaar verwijert. De Vereniging is godsdienstig zuiver in die zin dat haar

werk te maken heeft met de verheffing van de menselijke geest tot het hoogste niveau.

Het eerste doel van de Vereniging is het vormen van een kern van de Universele Broederschap der mensheid zonder enig onderscheid. Sommigen denken dat dit betekent dat de leden van de Vereniging zich ervoor moeten inzetten om het leed van de wereld te verlichten door het verrichten van allerlei vormen van maatschappelijk werk. De Theosofische Vereniging is echter niet in die zin een maatschappelijke organisatie, hoewel zij natuurlijk al het werk steunt dat gericht is op het welzijn van de mens.

Theosofen zijn noodzakelijkerwijze vrienden van al die bewegingen in de wereld, of die nu intellectueel van aard zijn of zuiver praktisch, die het welzijn van de mensheid beogen te bevorderen. Maar als theosofen kunnen we ons niet binden aan één van die bewegingen in het bijzonder. We kunnen dat natuurlijk doen als individu, maar als Theosoof hebben we een grootser, belangrijker en moeilijker werk te doen. De taak van de Theosoof is om het hart en het verstand van de mens te openen voor liefde en rechtvaardigheid, eigenschappen die in het bijzonder eigen zijn aan het mensenrijk. Als mensen eenmaal geleerd hebben om echt te denken en te voelen als menselijke wezens, dan zullen zij zich ook spontaan op waardig menselijke wijze gedragen.

We kunnen ook zeggen dat, hoewel levensvragen door de theosofie op een wetenschappelijke manier worden benaderd, dat wil zeggen, op een rationele en op onderzoek gerichte manier, het toch geen wetenschappelijke vereniging is waar men zich slechts interesseert voor alles wat hoort bij de wereld van zintuiglijke waarneming. Zo kunnen we ook zeggen dat, hoewel culturele ontwikkeling besloten ligt in de doeleinden van de Vereniging, zij niet gelijk gesteld kan worden aan organisaties die cultuur willen bevorderen.

Filosofie, godsdienst, wetenschap, filantropisch werk, cultuur, onderzoek - al deze elementen zijn een onderdeel van het werk van de Vereniging. Zij moeten samensmelten op een evenwichtige manier, zonder dat één element de nadruk krijgt en zonder dat men zich gaat concentreren op één specifiek gebied van menselijk bestaan. Dat evenwicht moet zodanig zijn dat het werk van de Vereniging al het wezenlijk goede van de mensheid op alle gebieden tevoorschijn doet komen. Als dit niet zo was, dan zou de Vereniging haar essentiële karakter verliezen.

UNIVERSALITEIT

Het is belangrijk om te beseffen dat een universele benadering een kenmerk is van het werk van de Vereniging op elk niveau, of dit nu het werk is van een Loge, een Federatie, een Afdeling of van de Vereniging in haar geheel. De manier waarop de Vereniging is georganiseerd, maakt duidelijk dat het niet de bedoeling is om alleen maar te praten over de gedachte van broederschap, maar om een wereldwijde Vereniging te vormen van mensen die zich heel sterk met elkaar verbonden voelen en die leren om samen te werken voor het algemeen welzijn. Mannen en vrouwen in de hele wereld leven allen in uiteenlopende omstandigheden en deze zijn bepalend voor de manier waarop ze zich jegens anderen in allerlei omstandigheden gedragen. Daardoor verliezen ze heel gemakkelijk het centrale feit

uit het oog dat ze delen in een gezamenlijk lot, en dan ontstaan er spanningen en conflicten in hun onderlinge betrekkingen. Het contact met de Theosofische Vereniging moet de mensen helpen om te beseffen dat wanneer ze anderen leed berokkenen zij zichzelf leed berokkenen, en dat wanneer ze van anderen houden, zij bijdragen aan het geluk van de gehele wereld. De Vereniging moet laten zien hoe de mensheid verbonden kan zijn door genegenheid en zorg voor elkaar. Om dit te kunnen bereiken, moet er overal waar leden zijn een sfeer van universaliteit heersen. Het werk van de Vereniging moet mensen helpen om hun oude gewoonten en gedachtepatronen te laten vallen. De slechtste eigenschap van het denkvermogen is dat het scheidend werkt. Deze eigenschap ligt aan de basis van alle conflicten en van het leed waaronder de mensheid eeuwenlang gebukt is gegaan. Mensen zijn als het ware zo geprogrammeerd dat ze over zichzelf denken in termen van klasse, ras, natie, godsdienst, familie, positie, enzovoort. Daarom heeft een van de Mahatma's de mensheid beschreven als 'arme, arme mensheid' en als 'de verweesde mensheid'. Hij schreef:

Het doet me denken aan het aloude verhaal over de oorlog tussen het lichaam en zijn leden; ook hier zorgt elk lid van dit grote 'weeskind' - dat immers het contact met zijn vader en zijn moeder verloren heeft – alleen maar zelfzuchtig voor zichzelf. Voor het lichaam in zijn totaliteit wordt niet gezorgd, waardoor het gebukt gaat onder eindeloos leed, of de leden nu onderling strijd leveren of niet.

De verdeeldheid waarover we spraken, wordt geschapen door het denkvermogen. Alleen als het denkvermogen de gewoonte loslaat om te denken in termen van verschil in plaats van te proberen de eenheid van het leven te verwezenlijken, kan er een fundamentele verandering in de mensheid plaatsvinden en kunnen de onderlinge betrekkingen gebaseerd zijn op waarheid en goedheid. De overgang van oude denkpatronen waaraan het denkvermogen gewend is naar de erkenning dat het leven in waarheid één en ondeelbaar is, is een radicale verandering. Het denkvermogen wordt dan verrijkt met eigenschappen van creativiteit en vitaliteit, en dit proces kan beschreven worden als regeneratie. Daarom werd in de beginperiode van de Vereniging de universele broederschap die het doel is van de Vereniging, omschreven als 'broederschap die regeneert'.

REGENERATIE

Er zijn vele sporen waarlangs we gewend zijn te denken en zonder dat we ons dat realiseren valt het denkvermogen daar steeds weer in terug. Mensen herhalen onbewust ideeën en nemen gewoonten, vooroordelen en zelfs gevoelens van vijandschap over die om hen heen aanwezig zijn. Alle kwade dingen die in de atmosfeer van een bepaalde maatschappij hangen, worden onbewust opgenomen door iedereen die daar niet op let. Daarom heeft HPB er op gewezen dat iedereen die wijsheid zoekt zijn denkvermogen moet proberen vrij te maken van alle denkbeelden die in hem leven als gevolg van erfelijkheid, onderwijs, omgeving of die hij heeft overgenomen van anderen. Dit houdt in dat, als gevolg van theosofische studie en theosofisch inzicht, het denkvermogen anders wordt gericht en dat het zich op natuurlijke wijze gaat richten op onderlinge betrokkenheid en gaat handelen als eenheid.

Er zijn veel mensen die theoretisch willen accepteren dat er tussen mensen fysieke verschillen zijn;

sommigen zijn lang en anderen klein, de ene heeft een zwarte huid, de andere een blanke of gele, enzovoort, maar deze verschillen zijn niet belangrijk, want we zijn allemaal mensen en we kennen allemaal dezelfde gevoelens van vreugde en verdriet, we zoeken allen naar geluk. Als we dit feit slechts theoretisch accepteren, dan vormt ons handelen in het dagelijkse leven en de manier waarop we met anderen omgaan een schril contrast met de gedachte van eenheid. Als onze dagelijkse omgang met anderen wordt bepaald door een houding van verdeeldheid, dan betekent dit dat ons oude denkvermogen aan het werk is. Een regeneratieve broederschap kan alleen daar bestaan waar een diep gevoel heerst van niet-gescheiden zijn.

Regeneratie is de sleutel voor het werk van de Vereniging. Regeneratie bepaalt de aard van het werk, maakt duidelijk wat er gedaan moet worden en wat niet geschikt of bruikbaar is. Alle activiteiten van de Theosofische Vereniging moeten een richting hebben en die richting moet er een zijn van een innerlijke verandering naar eenheid, samenwerking en onderlinge genegenheid. In theosofische Loges en groepen wordt er dikwijls gestudeerd en gediscussieerd. Wat is het doel van deze studie? Studie kan een leuk tijdverdrijf zijn of een intellectuele bezigheid. In dat geval is het vanuit het gezichtspunt van de theosofie een zinloze studie. Studie of discussie kan ook zodanig van aard zijn dat deze het denkvermogen helpt alle vooroordelen te laten vallen, en in dat geval brengt studie een transformatie in het denkvermogen teweeg.

RICHTLIJNEN VOOR HET WERK

In de drie doelstellingen van de Vereniging komt het woord 'theosofie' niet voor. We kunnen ons dus afvragen welke plaats de theosofie inneemt in het bevorderen van de doelstellingen van de Vereniging. Theosofie is wijsheid en dat is totaal iets anders dan kennis; het is een soort weten dat zijn uitdrukking vindt in juist handelen. Handelen betekent niet alleen fysieke handeling, maar ook denken, voelen, eigenlijk iedere beweging van het bewustzijn van elk mens. En daarom is er geen verschil tussen het ontdekken van wijsheid en regeneratie van het eigen wezen van een mens.

Vanuit dit gezichtspunt kunnen we overwegen wat het fundamentele beginsel zou moeten zijn van waaruit het werk in de Theosofische Vereniging gedaan behoort te worden. Er zijn bepaalde richtlijnen voor dat werk. Uit wat we hebben gezegd is het duidelijk dat het werk een universeel karakter behoort te hebben. Het moet zo zijn dat iedereen, of hij nu uit het Westen of uit het Oosten komt, of hij een christen of een moslim is, blank of zwart, voelt dat hij welkom is en mee kan doen. De programma's moeten niet alleen voor een bepaalde groep aantrekkelijk zijn. Sommige mensen zeggen dat er al een wijsheidstraditie in het Westen is, en dat het daarom niet nodig is om ons tot het Oosten te wenden. Anderen zijn van mening dat in de gedachtenwereld van India alle lering aanwezig is en dat het daarom voldoende is om de *Upanishaden* of de *Bhagavad Gita* te bestuderen. In dergelijke gevallen blijft de groep in zichzelf besloten en sluit anderen buiten. Dit is in strijd met het wezenlijke doel van de Vereniging.

We moeten niet vergeten dat iedere Loge, iedere Afdeling, iedere Federatie een vertegenwoordiging is van de Theosofische Vereniging als geheel. Daarom moeten zij alle essentiële kenmerken van de Vereniging omvatten, met inbegrip van de universele benadering. Dit betekent echter niet dat we allerlei misleidende ideeën, allerlei vormen van bijgeloof of allerlei zinloze

activiteiten moeten aanmoedigen of opnemen als deel van het werk van de Vereniging. Niet alles is theosofie. Er is een heleboel waardeloze rommel die voor godsdienstige lering doorgaat. Er zijn tal van nep-goeroe's, omdat er een winstgevende markt is. Dat alles is geen theosofie. Toch omvat theosofie alles; er behoort universaliteit te zijn en tegelijkertijd onderscheidingsvermogen. De Vereniging mag geen samenraapsel worden van elke soort cultus, filosofie of activiteit. We moeten onderscheidingsvermogen gebruiken om erachter te komen wat die nieuwe hoedanigheid van denkvermogen, waarover we hebben gesproken, tot stand kan brengen.

Het feit dat de Theosofische Vereniging als tweede doeleinde onder meer de vergelijkende studie van godsdiensten wil bevorderen, wil niet zeggen dat alle religieuze stromingen even waardevol zouden zijn, dat religies even goed zijn. Sommige Loges zeggen dat universeel zijn betekent dat alle religies en alle leringen even goed zijn. Dit is niet waar, omdat er in alle godsdiensten bijgelovigheden of zelfs uitgesproken ongewenste elementen zijn. Er zijn Loges die mensen uitnodigen uit verschillende godsdiensten om vanuit hun eng-dogmatische gezichtpunten te spreken. Helpt dit in het werk van de Vereniging? Deze Loges voelen zich voldaan, omdat iedere godsdienst gelijk wordt behandeld, maar dit is een onjuiste kijk op het werk van de Theosofische Vereniging. Het is goed om datgene te waarderen van de godsdiensten wat waardevol is; het is ook nodig onderscheid te maken en alleen datgene naar voren te brengen wat de mensen zal helpen om wijzer te worden, minder zelfzuchtig en meer vervuld van liefde. De logeprogramma's moeten daarom zo zijn dat ieder die naar de bijeenkomsten komt de gelegenheid geboden krijgt om te komen tot nieuwe inzichten aangaande de mens en zijn betrekking tot al wat bestaat. Het is belangrijk om deze universaliteit te behouden en alles wat hiertegen ingaat buiten de Vereniging te houden. Een spreker wiens behandeling van een onderwerp in tegenspraak is met deze universaliteit is zeker geen geschikte spreker voor de Theosofische Vereniging.

EEN NIEUW INZICHT

Een ander belangrijk punt komt voort uit het feit dat ieder individu alleen de waarheid voor zichzelf kan begrijpen. Een ander kan nooit zijn ervaring van schoonheid aan iemand doorgeven, bijvoorbeeld als hij getroffen is door de schoonheid van een zonsondergang. Zijn beschrijving daarvan kan alleen maar vaag iets aanduiden. Het herhalen van de ideeën van een ander, of het overnemen van iemands religieuze inzichten, staat niet gelijk aan het eigen innerlijk weten of ervaren hebben. Ervaren doet iemand door middel van zijn eigen bewustzijn. Er zijn bepaalde dingen die iemand niet voor een ander kan doen. Als je ziek bent en een medicijn moet innemen, zal het niet helpen als iemand anders het medicijn in jouw plaats inneemt. Je moet het zelf innemen. Net zo kan iemand niet de diepere waarheden aan een ander doorgeven. Men moet aan zijn eigen karakter werken en zich voorbereiden om ontvankelijk te worden voor de diepere Waarheid. Alleen als het bewustzijn puur, zuiver en gevoelig is en geschikt om te werken op een dieper, verfijnder niveau, kan de mens echt de waarheden van het leven leren kennen. Ieder individu moet zijn bewustzijn dus zuiveren en voorbereiden om het licht te kunnen ontvangen. Zuiverheid betekent dat men niet op het eigen ik gericht is, maar op het Al. Daarom zegt HPB: 'Ethiek is de ziel van theosofie'. Een denkvermogen dat niet zuiver is kan heel knap zijn en een goede uiteenzetting geven van ideeën, maar dat is dan ook

alles.

Vorbereiding is dus een belangrijk aspect van het theosofische werk. Het is belangrijk, want wanneer iemand de waarheid diep in zichzelf leert kennen, dan verandert alles in zijn leven en dan is hij ook in staat om veranderingen in zijn omgeving tot stand te brengen. Er is in het leven veel te zien en veel te leren. Het belangrijkste van alles is om de betekenis van het leven in te zien en te begrijpen hoe alle wezens werkelijk met elkaar verbonden zijn. Iemand die in staat is de ware betekenis van de dingen te zien, is niet meer in staat om die dingen te beschadigen of te vernietigen. Iemand die ziet hoe mooi een bloem is - de schoonheid van iets zien is een manier om de betekenis van iets te leren zien – zorgt voor de bloem en behandelt haar voorzichtig, omdat hij zich op een diep niveau met die bloem verbonden weet, maar iemand die de schoonheid, de pracht en de betekenis er niet van ziet gooit de bloem weg. Iemand die de diepe betekenis van het leven kent, is niet in staat kwaad te doen of te vernietigen. Diegenen die de Waarheid hebben gezien zijn liefdevolle, meelevende mensen. Het probleem van de gewone mens is dat hij er niet op voorbereid is om de ware betekenis van de dingen te zien. De meeste mensen kennen een speciale waarde toe aan iemand of iets en vervolgens raken ze daaraan gehecht. Ze zijn zich niet echt bewust van hun ware, wezenlijke aard. Een dergelijke gehechtheid komt voort uit het verlangen om op de een of andere manier te profiteren van die persoon of dat ding. Wanneer het denkvermogen gevoelig en helder is, dus wanneer het echt in staat is om te zien en te ervaren, dan ziet het in alle dingen van het leven hun betekenis, want alles wat leeft heeft een bedoeling. Het denkvermogen moet dus leren om tot inzicht te komen en zulk inzicht moet van binnenuit komen.

Daarom is het zo dat elke activiteit, elk programma of elke vorm van onderricht waarbij niet de nadruk wordt gelegd op de noodzaak van zuivering van de mens zelf en van het komen tot wezenlijk inzicht, maar daarentegen eenvormigheid, dogmatisme, blind gehoorzamen en afhankelijkheid aanmoedigt, niet in overeenstemming is met de geest van de Theosofische Vereniging. Geen van onze activiteiten moet als resultaat hebben dat we ons denkvermogen afsluiten en anderen voor ons laten denken en laten vertellen wat de waarheid is. Er is een officiële verklaring van de Vereniging die zegt dat noch HPB, noch iemand anders in de Vereniging een autoriteit is wiens woorden door de leden als de ene waarheid aanvaard moeten worden. Het is niet zo dat wat iemand zegt door de leden als waarheid aangenomen moet worden. Wat sommige mensen hebben gezegd kan van grote waarde zijn, maar alle literatuur van de Theosofische Vereniging wordt aangeboden om overdacht te worden, zonder door wie dan ook te worden opgelegd. Alles wat er wordt gezegd moet worden onderzocht en worden begrepen tegen de achtergrond van de omstandigheden en problemen van iemands eigen leven. Als dan blijkt dat datgene wat is gezegd de moeite waard en waar is, dan krijgt het een andere en diepere betekenis. Daarom is het van wezenlijk belang om in al het theosofische werk een geest van vrij onderzoek te behouden, om over alles diep na te denken, alles met een open denkvermogen te benaderen en altijd bereid te zijn om zelf verantwoordelijkheid te nemen.

ANONIMITEIT

Al het werk in de Vereniging moet worden gedaan in een geest van anonimiteit, zonder enig verlangen om zelf belangrijk te zijn. We willen in de Vereniging geen persoonlijkheden kweken die wij vervolgens

verantwoordelijk laten zijn voor onze eigen ontwikkeling en groei. Ieder is verantwoordelijk voor zijn eigen daden. We kunnen de aard van een denkvermogen dat niet geregenereerd is samenvatten in het woord 'egoïsme'. Het wezen van onwetendheid is het gevoel dat men zich belangrijk voelt en ikericht is. Dit komt op verschillende manieren naar voren, niet alleen doordat men agressief is en vooroordelen heeft, maar ook in de vorm van zelfvoldaanheid en eigenbelang. Zelfs als het in heel geringe mate, en als het ware diep verstoep aanwezig is, dan kan het elk moment tevoorschijn komen en vernielingen aanrichten. Het verlangen om bekend te staan als iemand die veel kan, als een *goeroe*, een bekwaam spreker of leider, enzovoort, is alleen maar de uiting van egoïsme. Het is egoïsme en het is vernietigend voor het ware werk van de Vereniging. Daarom moet er in onze Vereniging nooit ruimte worden gelaten voor egoïsme, in welke vorm dan ook. Om de doeleinden van de Vereniging te verwezenlijken is het van wezenlijk belang dat we werken in een geest van zelfopoffering en altruïsme.

VERANTWOORDELIJKHEID

Als dat wat essentieel is in het werk van de Vereniging niet gehandhaafd blijft, dan heeft het ook niet de minste zin om propaganda voor ons werk te maken. Maar als het werk met de juiste inzet en met de juiste bedoeling wordt gedaan, dan kan men passende middelen gebruiken om het werk onder de aandacht te brengen. Daarom is het heel erg belangrijk om het ware karakter van de Vereniging te begrijpen. Niet wát we doen maakt het werk van de Vereniging tot theosofisch werk, het gaat erom of we het werk doen met de juiste inzet en in een geest van onzelfzuchtigheid. Als wij ons op die wijze inzetten voor het werk van de Vereniging, dan wordt het werk doordrongen van een geestelijke energie en die beïnvloedt andere mensen en draagt bij aan een transformatie van de wereld. Dus moeten de leden van de Theosofische Vereniging mensen zijn die werken aan de bevrijding van het denkvermogen en die helemaal leven in een geest van samenwerking en genegenheid. In India bestaan tempels met duizend pilaren. Elke pilaar is belangrijk omdat die een deel van het gewicht draagt. Zo moet de Theosofische Vereniging zijn, als een tempel, gedragen door duizenden pilaren, waarbij elk lid deelt in de totale verantwoordelijkheid voor het geheel.

RADHA BURNIER

Het essentiële werk van de Theosofische Vereniging,

Uitgeverij TVN, 2001 (5e druk).

2 De noodzakelijkheid

Krishnamurti zegt dat er een individuele en een collectieve chaos bestaat, verwarring en ellende over de hele wereld, en er is lijden. Het is een wereldramp. Alle leiders, de politieke en de religieuze, hebben gefaald; alle religieuze boeken hebben hun betekenis verloren. We zoeken allemaal de zekerheid van een bankrekening of van een ideologie, of we richten ons tot onze goden - wat in werkelijkheid een vlucht is. Alle morele en spirituele waarden zijn ingestort; de maatschappij is wat jij en ik in onze verwantschap ervan hebben gemaakt. Zonder onszelf radicaal te veranderen, kan er geen verandering van de maatschappij ontstaan. Een systeem kan de mens niet veranderen. Transformatie ontstaat door zelfkennis en niet door geloof.

Inleiding tot
J. KRISHNAMURTI,
The Book of Life, 1980.

Het boek van het leven

De geschiedenis van de mensheid zit in je, de veelomvattende ervaring, de diepgewortelde vrees, angsten, verdriet, plezier en alle geloven die de mens door de eeuwen heen verzameld heeft. *Jij bent dat* boek. Het wordt niet gedrukt door een uitgever. Het is niet te koop. Je kunt niet naar een psycholoog gaan, want zijn boek is hetzelfde als het jouwe. En zonder dat boek zorgvuldig te lezen, met geduld en zonder haast, zul je nooit in staat zijn de maatschappij waarin we leven te veranderen, die maatschappij die corrupt is en immoreel. Er is zoveel armoede, onrechtvaardigheid en nog veel meer narigheid. Ieder serieus individu zal zich bezorgd maken over de situatie waarin de wereld nu verkeert, met alle chaos, corruptie, oorlog - de grootste misdaad is oorlog. Om een radicale verandering in onze maatschappij en de structuur daarvan teweeg te brengen, moet je in staat zijn om dit boek dat je zelf bent te lezen, daar de maatschappij waarin we leven door ons allemaal wordt gemaakt, door onze ouders, grootouders enzovoort. Alle mensen hebben deze maatschappij gecreëerd, en als de maatschappij niet wordt veranderd, zal er meer corruptie zijn, meer oorlogen en een grotere afbraak van het menselijke denkvermogen. Dus om dat boek dat je zelf bent te kunnen lezen, moet je de kunst verstaan van het luisteren naar wat dat boek te zeggen heeft. Luisteren betekent niet interpreteren wat het boek zegt. Observeer het alleen maar, zoals je naar een wolk zou kijken. Je kunt niets aan die wolk doen, noch aan de palmladeren die in de wind zwaaien, of aan de schoonheid van de ondergaande zon; je kunt er niets aan veranderen. Zo moet men de kunst verstaan van luisteren naar wat het boek zegt. Het boek ben jij; het zal alles openbaren.

Er is een andere kunst, de kunst van observatie, de kunst van het waarnemen. Als je het boek dat je zelf bent leest, is het niet zo dat jij er bent en dan het boek. Het is niet zo dat er een lezer is en een boek dat losstaat van jou. Jij bent het boek.

Er is nog een andere kunst: de kunst van het leren. Computers kunnen leren; zij kunnen worden geprogrammeerd en zij zullen herhalen wat hun verteld is. Wij ondervinden eerst, verzamelen kennis, slaan die op in de hersenen, dan ontstaan gedachten als herinnering en daarna handeling. En van dat handelen leer je. Op die manier is leren het vergaren van meer kennis. Dit is wat een denkvermogen dat waarneemt en waakzaam is steeds doet, zoals een computer. Ervaring, kennis, herinnering, gedachte, handeling - dat is wat we alsmaar doen, wat leren wordt genoemd – leren door ervaring. Dit is de geschiedenis van de mens – voortdurende uitdaging en de reactie op die uitdaging. En het boek bevat de hele kennis van de mensheid, en dat ben jij.

Misschien ben je heel geleerd, heb je gestudeerd, maar ik zeg dit alles in hele eenvoudige taal. Maar het woord is niet het ding. Zoals ik gezegd heb, er is de kunst van het waarnemen, de kunst van het luisteren en de kunst van het leren. De mens is nooit vrij van het bekende; daardoor wordt ons leren mechanisch. De kunst van leren houdt iets totaal anders in. Leren betekent onderzoek in de beperktheid van kennis en dan verdergaan. Laat ons het boek van het leven lezen met deze drie processen - luisteren, observeren, leren. Jij leest het boek met mij; ik lees niet jouw boek. We lezen het boek van de mensen en dat ben jij en de spreker en de rest van de mensheid. Sta hier alsjeblieft even bij stil. Als we het boek dat we zelf zijn kunnen lezen, zullen alle conflicten, al het zwoegen eindigen. Alleen zo'n denkvermogen is een religieus denkvermogen; niet een gelovend

denkvermogen, niet het denken dat alle rituelen uitvoert, maar het denken dat vrij is. Als het boek helemaal is gelezen, is het alleen aan zo'n denkvermogen om de zegen van de waarheid te ontvangen.

Wat is het eerste hoofdstuk in dat boek? Het is jouw boek en wat is de inhoud van dat hoofdstuk? Naast het fysieke bestaan, het fysieke organisme met al het gedoe van het lichaam, ziekte, luiheid, slordigheid, het gemis aan juist voedsel, goede voeding - afgezien van dat allemaal, wat is dan je eerste reactie? Je hebt misschien naar je gezicht gekeken, je haar gekamd, je gezicht gepoederd en al die dingen, maar je hebt nooit in jezelf gekeken. Als je jezelf onderzoekt, ontdek je dan niet voor jezelf dat je een tweedehands mens bent? Het is niet zo leuk om jezelf als tweedehands mens te beschouwen. Maar we zijn vol van de kennis van andere mensen - van wat iemand of een goeroe heeft gezegd, van wat Boeddha heeft gezegd, wat Christus zei, enzovoort. Daar zijn we vol mee. En als je dan ook nog op een school, een lyceum of naar een universiteit bent geweest, hebben ze je daar weer verteld wat je moest denken. Als je je realiseert dat je dus een tweedehands mens bent, dan kun je die tweedehands kwaliteit van het denken opzij zetten - en kijken.

J. KRISHNAMURTI
The Book of Life,
TPH Adyar, 1980.

De volgende honderd jaar

De presentatie van de theosofie in de toekomst moet anders zijn dan die in het verleden, in zoverre dat dieper moet worden ingegaan op de gevolgen in het dagelijkse leven van de fundamentele waarheden die de theosofie aan het licht brengt. Alle voornaamste leringen van de theosofie - zoals het universum als een wetmatige manifestatie, de eenheid van het leven en broederschap, reïncarnatie en karma, het cyclische proces van leven en dood - hebben revolutionaire gevolgen als zij niet slechts oppervlakkig worden begrepen, maar serieus worden onderzocht.

In boeken als *Aan de voeten van de Meester* staat dat hij die een glimp opvangt van het Goddelijke Plan een ander mens wordt. Het Goddelijke Plan is in de theosofische literatuur en in de meeste religies op allerlei manieren bestudeerd en verkondigd. Zij noemen de verschillende niveaus van bestaan, de uitstorting van krachten, de hiërarchieën van wezens, zichtbaar en onzichtbaar, enzovoort. Bedreven worden in deze materie verandert niemand. Als iemand zich daarentegen realiseert dat de aard van de Werkelijkheid, werkend achter alle verschijnselen en processen, Goddelijke Orde is (in het oude India *rita* genaamd), dan kan dat zijn bewustzijn en gedrag veranderen, omdat hij zich realiseert dat hij zelf zijn leven moet leiden als deel van de totale orde en dat er geen andere uitweg is. De Universele Werkelijkheid is dus niet alleen Orde, maar ook Schoonheid, Harmonie, Vrede en Liefde. Men moet dus doordringen tot deze beginselen achter de uiterlijke verschijnselen.

Droge academische presentaties van theosofische begrippen en discussies over diepzinnige onderwerpen die niet van belang zijn voor het leven, geven de mensen geen inspiratie. Theosofie moet een levende realiteit worden, wat betekent: onderzoeken, ontdekken, erin opgaan, en het in

praktijk brengen van beginselen zoals de bovengenoemde.

Toen de Theosofische Vereniging haar werk begon, was het belangrijk om de nadruk te leggen op bepaalde onderwerpen. De wereld werd erg materialistisch en het idee van slechts één leven op aarde gaf een levensstijl van wedijver en overconsumptie. De leringen van reïncarnatie en karma, van cycli van leven en dood waren in die tijd zeer belangrijk en heilzaam. Maar tegenwoordig zijn zelfs in het Westen deze ideeën niet vreemd meer. Daarom moet de Theosofische Vereniging nog dieper gaan en uitleggen wat de bedoeling is áchter leven en dood en zich niet slechts beperken tot de behandeling van het proces ervan.

Leden van de Vereniging zouden zich bezig moeten houden met het zoeken naar waarheid, door studie, overpeinzing, zuiver leven, gewijd aan hoge idealen zoals liefde, dienst en compassie en het praktiseren van deze deugden in het dagelijkse leven.

RADHA BURNIER

Adyar Newsletter

september-november 1986.

3 Voorbereiding

De eerste noodzakelijkheid om zelfkennis te verkrijgen is door en door bewust te worden van onwetendheid; met iedere vezel van het hart te voelen dat men onophoudelijk zichzelf misleidt. Het tweede vereiste is de nog diepergaande overtuiging dat deze zelfkennis - deze intuïtieve en zekere kennis - verkregen kan worden door inspanning. Het derde en belangrijkste vereiste is een ontembare vastberadenheid om die kennis te verkrijgen en onder ogen te durven zien. Dit soort zelfkennis wordt niet verkregen door wat men zelfanalyse noemt, noch door redenering of welk ander hersenproces ook; want het is het ontwakken van het besef van de Goddelijke Natuur van de mens. Deze kennis verkrijgen is een grotere prestatie dan het beheersen van de elementen of het kennen van de toekomst.

H.P. Blavatsky

H.P. Blavatsky over de studie van theosofie

Ze zegt: 'Wanneer je *De Geheime Leer* bladzijde na bladzijde leest, zoals bij ieder boek, zal dat alleen maar eindigen in verwarring. Het eerste wat je moet doen, zelfs als je dat jaren zou kosten, is enig idee te krijgen van de "drie grondstellingen" die in de "Proloog" staan. Ga dan verder met het bestuderen van de herhaling daarvan in de genummerde onderdelen in de "Samenvatting" (Deel I, Gedeelte I). Neem dan de "Inleidende Aantekeningen" van Deel II en het Besluit van Deel II.' (...)

Ik opperde dat dit een soort mentale oefening is die buitengewoon vermoeiend moet zijn. HPB glimlachte en knikte: 'Je moet niet zo dwaas zijn jezelf het gekkenhuis in te werken door teveel ineens te willen doen. De hersenen zijn het instrument van het waakbewustzijn en ieder bewust mentaal beeld dat gevormd wordt betekent verandering en vernietiging van atomen van de hersenen. Gewone intellectuele activiteit verloopt langs gebaande wegen in de hersenen en vereist geen plotselinge aanpassingen en vernietigingen in hun substantie. Maar deze nieuwe soort van mentale inspanningen vraagt om iets totaal anders - het scheppen van "nieuwe hersenpaden" (*new brain paths*), het tot stand brengen van een andere orde in de kleine levens in de hersenen. Als dit geforceerd en onoordeelkundig geschiedt, kan dit ernstige fysieke schade aan de hersenen toebrengen.

Dit soort denken noemen de Indiërs *jnana-yoga*. Wanneer je in de *jnana-yoga* vooruitkomt, ervaar je dat er voorstellingen (*conceptions*) oprijzen die je nog niet kunt formuleren in een of ander mentaal beeld (*mental picture*), hoewel je je er wel van bewust bent. Pas na enige tijd zullen deze voorstellingen zich ontwikkelen tot mentale beelden. Dit is een moment om op je hoede te zijn en je moet weigeren je te laten misleiden door het idee dat het zojuist gevonden prachtige beeld de werkelijkheid wel moet weergeven. Dat doet het niet. Wanneer je verdergaat, ervaar je dat het eens zo bewonderde beeld dof wordt en onbevredigend, en dat het tenslotte langzaam verdwijnt of verworpen wordt. Dit vormt opnieuw een gevaarlijk punt, omdat je op dat moment in een soort leegte zit zonder enige voorstelling om op te steunen en je in de verleiding kunt komen het verworpen beeld

weer nieuw leven in te blazen om je er, bij gebrek aan iets anders, weer aan vast te klampen. De ware student zal echter kalm verder werken en weldra doemen er nieuwe vormloze lichtschijnsels op die na verloop van tijd opnieuw aanleiding geven tot een vollediger en mooier beeld dan het vorige. Maar de leerling weet nu dat geen enkele beeld ooit de Waarheid kan vertegenwoordigen. Dit laatste schitterende beeld zal mat worden en vervagen als de andere. En zo gaat het proces verder, totdat uiteindelijk het denken en zijn beelden overstegen worden en de leerling de wereld van geen-vorm betreedt en er verblijft, een wereld waarvan alle vormen beperkte weerspiegelingen zijn.'

Uit: ROBERT BOWEN
Madame Blavatsky over de studie van theosofie,
Uitgeverij TVN, 2005 (6e druk).

Zelfontdekking

'Hoe wonderbaarlijk! Onder de banyan-boom (aan de voet ervan, bij de wortels) zit de jeugdige leraar temidden van zijn bejaarde leerlingen. De leraar zwijgt; toch verdwijnt alle twijfel van de leerlingen.'

Volgens de overlevering slaat dit vers op Dakshinamurti [de Godheid in de functie van Leraar].
(...)

De schijnbare tegenstrijdigheid van de jeugdige leraar tegenover de bejaarde leerlingen symboliseert het feit dat de bron van wijsheid eeuwig is en niet onderworpen is aan de wetten van geboorte, groei en verval, die van toepassing zijn op alle zaken in het gebied van tijd en ruimte.
(...)

De andere schijnbare tegenstrijdigheid in dit vers over de leraar die het zwijgen bewaart en toch alle twijfel van de leerlingen wegneemt, is misschien wel het meest betekenisvolle kenmerk van de symboliek van Dakshinamurti. Teneinde dat mysterie te begrijpen, moeten wij ons herinneren aan het feit dat de kennis die door middel van de taal kan worden meegedeeld *apara-vidya* is, tot het intellect behorend. De hoogste en diepste geheimen van het leven liggen echter buiten het bereik van het intellect en kunnen niet door middel van de taal worden overgedragen. Ze kunnen slechts worden overgedragen als directe ervaringen. Het bewustzijn van de ontvanger wordt naar een hoger niveau geheven, waar hij de waarheid die men hem tracht mee te delen, rechtstreeks kan ervaren en de Werkelijkheid zal leren kennen door die inderdaad gewaar te worden. Het intellect is een omslachtig werktuig voor het vergaren van kennis, zelfs kennis in het lagere leven, en met betrekking tot de dingen van de geestelijke gebieden is het volslagen ontoereikend. Kennis omtrent de verhouding tussen *jivatma* [de individuele ziel] en *Paramatma* [de universele Ziel], de aard van goddelijke Liefde, de reden waarom de *jivatma* bij het wereldproces betrokken raakt - al dergelijke vragen zijn eigenlijk geen kwesties om intellectueel te begrijpen, maar om direct te ervaren in de diepten van ons eigen bewustzijn wanneer wij boven het intellect uitstijgen.

Afgezien van de noodzaak van rechtstreekse gewaarwording voor het verkrijgen van kennis van transcendente werkelijkheden, kunnen zelfs onze gewone twijfel en moeilijkheden met betrekking tot

ons innerlijk leven het best worden verdreven door het licht van *boeddhi* dat van binnenuit komt, en dat we kunnen beschouwen als een straal van Licht afkomstig van Dakshinamurti. Voordat dit licht ons intellect verlicht, blijft de intellectuele kennis grotendeels onvruchtbaar, en blijft haar diepere, werkelijke betekenis voor ons verborgen.

Nu wij de aard hebben leren kennen van de goddelijke leraar die in het hart van iedere leerling zetelt en daar wacht om hem te geleiden met behulp van de Stem van de Stilte, willen we ons nu heel kort bezighouden met de gunstige omstandigheden die het tot stand brengen van direct contact met hem tot gevolg hebben. Het is een van de grootste opgaven van het spirituele leven om een betrouwbare gids te vinden die ons kan helpen om de moeilijkheden en beproevingen ervan te boven te komen en die ons kracht zal geven als we ontmoedigd zijn, en licht als we ons verloren voelen in de duisternis van onwetendheid en wanhoop. Veel goed bedoelende aspiranten brengen hun leven door met vruchteloos zoeken naar een geschikte *goeroe* in de uiterlijke wereld, voorbijgaand aan de hoogste *Goeroe* die hun het naast is en wiens wijsheid, kracht en compassie grenzeloos zijn en hun steeds ter beschikking staan, die altijd hun geringste verlangen naar een ideaal kent, en reageert op hun zwakste maar oprechte roep om hulp. De werkelijke moeilijkheid in al dergelijke gevallen is gebrek aan geloof en vertrouwen; gebrek aan geloof in het feit dat de innerlijke *Goeroe* in ons klaarstaat om ons te leiden en gebrek aan vertrouwen in ons vermogen om contact met Hem tot stand te brengen en hulp van Hem te ontvangen. Al dergelijke twijfel kan door een opperste daad van geloof worden verdreven, door ons vastbesloten tot Hem te wenden en Hem aan te roepen om ons tot gids te zijn. En als we niet ophouden tot Hem op te zien voor alle hulp die we in ons innerlijk leven behoeven, zullen we merken dat er steeds meer hulp komt, totdat we onafhankelijk worden van alle hulp van buitenaf. Natuurlijk moeten we ook ons uiterste best doen om de voornaamste voorwaarden te scheppen waardoor wij op deze wijze hulp kunnen krijgen. Want het licht van *boeddhi* kan alleen maar stralen in wie zich zuiver, kalm en harmonisch heeft gemaakt en vol toewijding is.

I.K. TAIMNI

Een weg tot zelf ontdekking,

Uitgeverij TVN, 1989.

Kijk naar wat er in je gebeurt

Het bestaan van het zelf wordt gekend door de activiteiten van het zelf in de vorm van denken, emotie, motivatie, enzovoort. Als die activiteit er niet is, kan men zich niet van het zelf bewust zijn. Om de aard van het zelf te kunnen begrijpen, moet je dus kijken naar wat er in je gebeurt. Dat is niet gemakkelijk, want de aard en hoedanigheid van het denken veranderen constant. Als het denkvermogen enigszins ontwikkeld is, vinden er zowel snelle als subtiele veranderingen plaats. Helderheid, een logische kijk en een scherpe observatie zijn noodzakelijk om iemand in staat te stellen om deze bewegingen te zien en te begrijpen. Scherpheid en helderheid worden gemakkelijker door observatie van externe feiten. Een 'oog' dat niet gewend is om te observeren heeft onvermijdelijk grote moeite met de taak om het zelf te leren kennen. Daarom moet men leren de bomen, de aarde,

de lucht en de sterren, lelijkheid en schoonheid, pijn en vreugde te zien. Zo'n manier van kijken en beschouwen lijkt misschien wel de moeite niet waard. Maar het is noodzakelijk voor elke kandidaat die zelfkennis wil verwerven om zich te realiseren wat de beperkingen van zijn vermogen tot observatie zijn, hoe hij subtiele veranderingen en nuances mist en op welke manier hij, door zorgvuldig kijken, moet leren over kleur, vorm, beweging en gevoelens. Als hij dat doet, dan leert het denkvermogen om te kijken, dan wordt de blik helder en scherp, flexibel en subtiel, en dan is er een begin gemaakt om naar binnen te kunnen kijken. Een denkvermogen dat bij het waarnemen van feiten leert om rationeel en logisch te zijn is ook noodzakelijk, want zonder het vermogen om rationeel te zijn kun je heel goed misleid worden bij het kijken naar innerlijke activiteiten. Bedrog maakt deel uit van de structuur van het zelf. Het probeert altijd anders te zijn dan het is en tracht op anderen indruk te maken door middel van iets dat het niet is. Het wil, naar gelang de omstandigheden, slim of deugdzzaam lijken. Aan elk persoon laat het een ander gezicht zien, bewust of onbewust. Het verbergt zijn eigen kenmerken en doet alsof, of doet zich anders voor dan het is. Om dit spel van het zelf te kunnen doorzien, met zijn verborgen, subtiele en snel wijzigende handelingen, is een scherpe blik onontbeerlijk.

Kennis van het zelf is alleen te verkrijgen door diegenen die echt van plan zijn om te leren begrijpen. En aangezien er over het algemeen niet veel mensen zijn die dat van plan zijn, hebben er ook maar heel weinig mensen zelfkennis bereikt. Alle gevestigde belangen die verborgen liggen of zelfs duidelijk te zien zijn in elk mens, of in elke uiting van de maatschappij, vormen geweldige obstakels voor onderzoek naar het zelf. De druk die uitgaat van deze belangen weerhoudt het denkvermogen er steeds weer van om heel nauwkeurig naar binnen te kijken en verzint steeds weer nieuwe excuses om zijn blik op iets anders te richten. Door deze sterke psychologische drang hebben de mensen eeuwenlang de oorzaak van het kwaad en het lijden toegeschreven aan externe omstandigheden. Mensen hebben eeuwenlang geprobeerd om systemen, theorieën en van alles te veranderen, behalve zichzelf. Er zijn er maar weinig in de wereld die willen toegeven dat de grote, gecompliceerde problemen van de wereld niet opgelost kunnen worden door verandering in de loop van de geschiedenis of in de organisatie van de maatschappij. De oplossing ligt overduidelijk bij de schepper van het probleem, bij de mens zelf namelijk, maar hij wil dit onaangename feit niet zien.

RADHA BURNIER

Uit: *The Way to Self-Knowledge*,

(Blavatsky Lecture 1979).

Regeneratie door theosofie

De gehele brief die de boodschap van de Maha Chohan bevat laat zien dat de grondige vestiging van de Esoterische Wijsheid in de mensheid een zaak van lange adem is en dat de visies en plannen van de Adepten voor de regeneratie van de mensheid zich over vele eeuwen uitstrekken.

Bij het begin van het verlichting brengende werk wachtte men niet op een wetenschappelijke bevestiging van de esoterische leerstukken. Het begon bij kolonel Olcott, met zijn succesvolle pogingen om het boeddhisme te rehabiliteren, en daarna bij Annie Besant, met haar vergelijkbare

werk met betrekking tot de grote religieuze filosofische stelsels van India. Het boeddhisme is, wanneer het ontstaat is van alle bijgeloof, volgens de Maha Chohan eeuwige waarheid, goddelijke wijsheid of theosofie. Hoe kan dat? Omdat het de weg wijst die voert tot de verdwijning van de illusie van het 'ik', tot de vereenzelviging met het universele leven, tot de hoogste wijsheid, en omdat zijn essentie bestaat uit liefdevolle compassie met al wat leeft, en uit toewijding aan het welzijn van alle wezens. Een ruime verbreding van theosofie, de esoterische filosofie, is absoluut noodzakelijk om de zogenaamde morele code van de mensheid een ander aanzien te geven, om aan de ideeën van waarachtigheid, zuiverheid, zelfverloochening, liefdadigheid en alle andere deugden diepe betekenis te geven, uit het oogpunt van de broederschap van al wat leeft en de intrinsieke goddelijkheid van de mens, en ook uit het oogpunt van de verschillende niveaus van bewustzijn.

HENRIËTTE VAN DER HECHT
Zomerschool TVN 1988

Leef het leven

Heel in het kort gezegd is de boodschap zeer duidelijk: LEEF HET LEVEN, ALS JE TOT WIJSHEID WILT KOMEN. Dit is voor de meeste westerlingen heel vreemd, want begrip van de rationele processen die een universum tot bestaan brengen hangt niet af van een bepaalde levensstijl! En toch, als je nauwkeurig leest is dit precies wat HPB ons te zeggen heeft.

Het werd nog duidelijker gezegd door haar leraren in hun briefwisseling met twee van de vroegste leden van de Theosofische Vereniging. In de gepubliceerde verzameling van de brieven die bekend staat als *De Mahatma-brieven aan A.P. Sinnett* komt een erg duidelijke uitspraak voor. Eén van hen, A.O. Hume, vond dat hij, als goed opgeleid Engelsman, orde kon aanbrengen in de leringen van de occulte leer en hij schreef dan ook aan een van de adept-leraren: 'Waarom vertelt u ons niet gewoon wat de occulte leer is en dan zal ik haar onder woorden brengen in termen die voor het westerse denken redelijk, rationeel en zinvol zijn.' En de adept-leraar antwoordde: 'Het lijkt misschien vanuit uw westerse gezichtspunt zo dat het schrijven van een handboek over occultisme het enige is wat ons te doen staat. Maar,' zei hij, 'zo gaat het niet toe in onze scholen [dat wil zeggen: in de esoterische traditie], want totdat en tenzij de student voorbereid is om de waarheid te ontvangen of te begrijpen, is er eenvoudig geen waarheid.' Niemand houdt deze voor hem achter, hij kan haar gewoon niet begrijpen!

En dan wordt de uiterst belangrijke mededeling gedaan: 'de verlichting moet van binnenuit komen.' Die methode van uiteenzetten, ontworpen om de wijze van denken te wekken die de komst van de verlichting bespoedigt, wordt in *De Geheime Leer* gehanteerd. Dit is de reden dat ik zeg dat de boodschap die in dit werk vervat ligt eenvoudig is: LEEF HET LEVEN ALS JE TOT WIJSHEID WILT KOMEN.

Wijsheid is natuurlijk heel iets anders dan kennis. Wijsheid is een totaal, een volledig soort weten, waarin je hele leven een uitdrukking is van wat je weet. Het is tamelijk makkelijk om *De Geheime Leer* te lezen als een verzameling verschillende feiten – verbijsterende feiten soms! En bij tijden in een taalgebruik dat ons zeer vreemd voorkomt. Het is heel gemakkelijk om haar te benaderen vanuit, laten we zeggen, het letterlijk denken. Als we ons bezighouden met het tweede deel, dat handelt over het ontstaan en de ontwikkeling van de mens, dan nemen we deze ontwikkelingsstadia uit de evolutie vaak nogal letterlijk, of ze nu wel of niet in overeenstemming zijn met de hedendaagse wetenschap. Maar als *De Geheime Leer* werkelijk diepe betekenis voor ons wil krijgen, dan zullen we de letterlijke interpretatie achter ons moeten laten. Al deze stadia, bijvoorbeeld, zijn nog steeds in ons aanwezig. Wij zijn 'Atlantiërs', wij zijn 'Lemuriërs' - we zijn ons eigen verleden.

Ik zou willen voorstellen dat we al onze vooropgezette ideeën over de leringen die in *De Geheime Leer* voorkomen opzij zetten en dat we tenminste tot op zekere hoogte proberen te komen tot een andere zienswijze op dit werk. Waar het uiteindelijk om gaat is dat we deze beginselen aan ons eigen leven toetsen. Wenken en aanwijzingen hiervoor worden ons in beide boekdelen gegeven. Aanwijzingen die de intuïtie van de studerende wekken, die aansporen tot dieper nadenken en nieuw inzicht. Het is eigenlijk niet mogelijk om gevoeligheid voor waarheid, of voor ordening, of voor schoonheid te onderwijzen, maar alleen al het blootgesteld worden aan universele beginselen kan deze gevoeligheid wekken. Dat zijn de beginselen die ons dus worden geboden en het is aan ons om zowel de concepten die uit de beginselen afgeleid kunnen worden als hun toepassing in ons leven nader uit te werken.

Pythagoras, misschien wel de eerste grote filosoof van het Westen, degene die ons het woord 'filosofie' heeft gegeven, sprak over twee verschillende soorten ideeën. Hij verwees naar ideeën die een soort dynamiek in zich hebben die ons in beweging zet. Dit waren 'eerste waarheden', universele waarheden. Deze zijn vanzelfsprekend, wanneer ze worden begrepen. Ze hebben hun eigen dynamische energie die ons verandert. En daarnaast verwees hij naar concepten of 'mentale constructies', die uit de eerstgenoemde voortkomen. Deze kunnen we 'het gereedschap van het lagere denken' noemen. Zij zijn interessant, maar we moeten er doorheen kijken om universele waarheid te kunnen vinden. Pythagoras verzong de term 'filosofie', om deze manier van kennen te onderscheiden van het eerder genoemde theoretiseren, dat hij 'wetenschap' noemde. 'Filosofie' hield zich bezig met de vraag wat de fundamentele substantie van het universum is.

Laten we het woord 'filosofie' eens bekijken. *Sophos* komt natuurlijk van 'wijsheid' (*sophia*), het vrouwelijke kenprincipe, dat omvattend is en dat altijd gezien is als het vrouwelijke aspect dat voedt en geboorte geeft aan alle inzicht. Het betekent ook: compassie. In de boeddhistische traditie is het zowel wijsheid als compassie. En zo is het ook met het Griekse *sophia*. *Philos* bepaalt onze relatie met *sophia*. We interpreteren het vaak als 'liefde', maar het Grieks kent tenminste drie woorden voor liefde. *Philos* is een omschrijving van een relatie waarin een zekere gelijkwaardigheid bestaat. We vinden het terug in de Nederlandse uitgang '-filie'. Het is ook de wortel van het woord 'broederschap'. 'Filosofie' is dus een relatie op basis van gelijkheid met wijsheid, waarin men wijsheid wordt – waarin wijsheid om zo te zeggen je broeder is. Het is iets wat in ons eigen wezen als onze gelijke wordt gewekt en het is daarom deze wijze van denken waar we in thuis moeten zien te raken. Als we *De Geheime Leer*

konden benaderen als een geliefde broeder, dan zouden we een nieuw inzicht krijgen, omdat wij allen in essentie dezelfde oorsprong hebben. Wij komen uit dezelfde bron.

JOY MILLS

Uit: *Leven in wijsheid*,

Uitgeverij TVN, 1989.

Krishnamurti en revolutie

Werkelijk in het heden leven, is leven in stilte. Kunnen we eenvoudigweg het verleden loslaten, het verleden in de vorm van onze conditionering, onze vooroordelen, onze hoop en vrees, en iedere situatie met een volledig open denkvermogen benaderen? Dit betekent niet dat we ieder nieuw idee, ongeacht zijn waarde, accepteren.

Stilte - het laten vallen van belemmeringen - doet ons denken aan het Indiase gezegde 'neti, neti': 'DIT [het onmeetbare, onbeschrijfbaar] is niet dit en niet dat' - niet iets dat we eerder hebben gekend. Het is het onbekende.

Een ware revolutie - een innerlijke revolutie - kan alleen door de individuele mens worden begonnen, door ieder van ons. We mogen niet verwachten dat anderen ermee beginnen; we kunnen haar niet opleggen aan anderen. Revolutie kan alleen in het heden beginnen. Zij kan niet vooraf gepland worden. Bovendien is er geen sprake van dat het doel de middelen heiligt. Er is ook geen sprake van het gebruiken van twijfelachtige methoden om een waardevol doel te bereiken. We moeten op dezelfde manier beginnen als waarop we willen doorgaan. Als ons doel liefde is, moeten we beginnen met liefde, niet als ideaal maar als feit. 'Het einde is het begin, en het begin is de eerste stap en de eerste stap is de enige stap.' Bestaat er iets revolutionairders?

Maar moet een revolutie er niet voor iedereen zijn - voor het welzijn van de hele wereld? We kunnen, als we een machtspositie bereiken, de hele wereld uiterlijk veranderen, maar dit is, zoals we gezien hebben, betrekkelijk nutteloos. Er moet een innerlijke verandering zijn. We kunnen echter anderen niet innerlijk veranderen, we kunnen alleen onszelf veranderen. Maar, zoals Krishnamurti vaak zei: 'Wij zijn de wereld.' Als er één persoon verandert, wordt het gemakkelijker voor anderen om dat ook te doen. Wellicht brengen Krishnamurti, die werkelijk 'vanaf de andere kant' leefde, en anderen die dezer dagen in die richting neigen, stilte, edelmoedige, innerlijke revoluties teweeg, waarvan men de uiterlijke resultaten kan zien in bijvoorbeeld de moderne fysica, de alternatieve geneeskunde, alternatieve landbouw en in andere gebieden.

MARY ANDERSON

Zomerschool TVN 1989.

4 Het proces

Een theosofisch leven leiden betekent dat men op de meest natuurlijke wijze leeft, zonder enige pretentie, zonder gemaaktheid, eenvoudig en vol genegenheid, overeenkomstig de eenheid die kenmerkend is voor de natuur. Dan zullen alle gedachten, gevoelens en daden deel uitmaken van de harmonie van de natuur en samenvloeien met de Goddelijke Wil. Alleen iemand die theosofie, de Goddelijke Wijsheid, in zijn leven tot werkelijkheid maakt, is in staat om die Wijsheid zegenrijk aan de wereld door te geven. Hij neemt zichzelf voor om alle zelfzuchtige gedachten terzijde te stellen en anderen te dienen op elke mogelijke manier, zonder dat hij daarvoor ook maar iets terugverwacht. Deze enig juiste manier van leven is een levend voorbeeld en een bron van bezieling voor anderen.

RADHA BURNIER

Nieuwjaarsboodschap 1986.

Vrij en onbevreesd onderzoek

Het lijkt mij dat de Theosofische Vereniging, bij haar intrede in een tweede eeuw van haar bestaan, een nieuwe bezieling moet propageren die leidt tot direct begrip. De oudbakken benadering is die van teruggaan naar het verleden, opnieuw samenvatten wat anderen hebben gezegd. Deze moet plaatsmaken voor het vitalere en creatieve werk om zelf waar te nemen, door studie, bespiegeling en zuiverheid van leven. Om de woorden van Annie Besant aan te halen: Theosofen moeten 'de Waarheid beschouwen als een prijs waarnaar gestreefd moet worden, niet als een dogma dat door het gezag wordt opgelegd. Zij vinden dat overtuiging het gevolg moet zijn van individuele studie of intuïtie en niet daaraan vooraf moet gaan en dat overtuiging gebaseerd zou moeten zijn op kennis, niet op beweringen.'

Waardevolle aanwijzingen zijn gegeven in theosofische boeken over de thema's die onderzocht en begrepen moeten worden. Het lidmaatschap van de Vereniging is gebaseerd op vrijheid van gedachte en de vrijheid om onze eigen methode van onderzoek te volgen. HPB gaf VRIJ EN ONBEVREESD ONDERZOEK als het wachtwoord voor de leden en koos GEEN GODSDIENST HOGER DAN WAARHEID als motto van de Vereniging. Wat is de betekenis van 'vrij en onbevreesd onderzoek'? Welke hindernissen zijn er in het denken voor zulk onderzoek? Is onderzoek verenigbaar met dogmatische verklaringen, gemakzuchtige volgzzaamheid, geloofsovertuigingen, gehechtheid aan geestelijke stromingen, aan nationaliteit, godsdienst, enzovoort? Hoe kan het denken, dat van jongs af aan geconditioneerd is door een verscheidenheid aan invloeden, zich daarvan losmaken en tot in alle diepten de aard en de betekenis van het leven begrijpen?

Voordat men in vrijheid en onbevreesdheid kan onderzoeken, moet er een grote mate van zelfobservatie zijn en doordachte studie van de verborgen motieven en gehechtheden die het denken benevelen. Aldus heeft een kort zinnetje als 'vrij en onbevreesd onderzoek' diepgaande implicaties en vraagt het om voortdurende inspanning om die implicaties te begrijpen. Wanneer de frase herhaald wordt omdat ze van iemand komt voor wie men respect heeft, heeft ze weinig waarde, daar zij dan niet meer dan een loze kreet is. Maar wanneer de volledige diepte van de betekenis geduldig gezocht én ontdekt wordt, dan is de frase de springplank waarvandaan voor het denken nieuwe begrippen en mogelijkheden van actie ontstaan.

Er zijn andere belangrijke onderwerpen van theosofische waarde waarover geschreven is en waarvan de diepte en betekenis ontdekt door individuele leden in particulier en groepswork moet worden. Wat betekent het dat men vertrouwen moet leren te stellen in zichzelf, waarop de *mahatma's* de nadruk leggen? De meeste godsdiensten hebben de mensen afhankelijk en angstig gemaakt. De Theosofische Vereniging streeft er niet naar om het aantal van dergelijke door angst verteerde mensen te laten groeien. Zij propageert een benadering met verantwoordelijkheid voor het zelf, zonder gunsten te vragen of naar redders en oplossingen van buitenaf te zoeken. Verafgoding en het conventionele denkbeeld van God hebben geen plaats in de theosofische benadering.

Er zijn leden in de Vereniging die zich niet bewust zijn van deze essentiële punten en die trachten verschillende godsvereringen en overtuigingen in hun loges te steunen. Een kerngroep van leden van voldoende omvang moet de taak op zich nemen om de juiste benadering van een dergelijk vragen tot

het middelpunt van het werk van de Vereniging en haar afdelingen te maken, anders zullen ze zelf achteruitgaan. De geest van onderzoek waarover we spraken, zelfkennis, verantwoordelijkheid, onbaatzuchtigheid, broederschap, zorg voor het leven als geheel, enzovoort - dit zijn alle vragen van primair belang wanneer de Vereniging haar vitaliteit wil bewaren en de theosofie in het bewustzijn van de leden een levende wijsheid wil worden.

RADHA BURNIER
111^e Presidentiële toespraak,
December 1986.

Het ware werk van de Theosofische Vereniging

Soms wordt er beweerd dat we ons in een overgangperiode bevinden en dat we ons moeten begeven van *kama-manas*, het denken dat beïnvloed is door begeerte, naar *boeddhi-manas*, het denken dat werkelijk verlicht is, dat in staat is om waar te nemen en het is dit waarnemen dat belangrijker is dan de gedachte. Eerst moet men waarnemen, ofwel op het stoffelijke gebied, ofwel op een innerlijk gebied, dan kan men daarop een gedachtensysteem bouwen. De verandering die er moet plaatsvinden is dat het intellect dat louter met ideeën speelt zo veranderd moet worden, zo verlicht, doordrongen van een bepaalde zuivere eigenschap, dat het een werktuig wordt van de zuivere Kenner, en niet alleen maar het ruwe intellect is dat alleen maar verschillende opeenvolgingen van feiten uitwerkt. Het moet een intellect zijn dat de kwaliteit van iets kent en zich niet alleen maar bezighoudt met het vergelijken van hoeveelheden en getallen. Soms citeren mensen uit een van de Mahatma-brieven: 'De golf van intellectuele vooruitgang moet opgenomen worden en worden geleid naar spiritualiteit.' Hoe kan een intellect dat dogmatisch is, dat onverschillig staat tegenover morele kwesties, niet in staat tot enige esthetische waardering, een intellect dat kil is en verhard, worden geleid naar spiritualiteit? Eerst moet dit smelten, getransformeerd en gevormd tot een buigzaam en gevoelig instrument dat de innerlijke waarheid van de dingen kan onderzoeken. Het wordt dan een verlengstuk van de Geest, die behoort tot die aard van de mens die in wezen een aard van liefde is, van openheid en gevoeligheid, niet-egoïstisch en niet-bezitterig. De intelligentie van een dergelijke aard is stralend en doordringend. En als deze aard zich manifesteert, neemt het leven een buitengewoon mooie aanblik aan: alle ruzies, wrevel en wrok komen tot een einde. Dan zullen alle mensen elkaar ontmoeten als broeders in waarheid. Alleen op deze manier kan er een nieuw tijdperk komen, een nieuwe wereld.

N. SRI RAM,
The Real Work of the TS,
TPH Adyar 1970.

De kern van de leer

De kern van de leer van Krishnamurti ligt vervat in de uitspraak die hij in 1929 deed toen hij zei: 'De waarheid is een land zonder paden.' De mens kan haar niet bereiken door middel van een organisatie, door enige geloofsovertuiging, een dogma, een priester of ritueel, noch door enig filosofisch stelsel of psychologische techniek. Hij moet haar vinden in de spiegel van verwantschappen, door middel van het inzicht in de inhouden van zijn eigen denkvermogen, door observatie en niet door intellectuele analyse of introspectieve ontleding.

De mens heeft in zichzelf denkbeelden opgebouwd als een beschutting van zekerheid, religieus, politiek of persoonlijk. Deze komen naar buiten in de vorm van symbolen, denkbeelden en opvattingen. De last van deze beelden beheerst het menselijk denken, zijn relaties en zijn dagelijkse leven. Deze beelden vormen de oorzaak van onze problemen, want ze houden mensen onderling verdeeld. De waarneming van de mens van het leven wordt gevormd door de ideeën die reeds in zijn denkvermogen zijn gevestigd.

De inhoud van zijn bewustzijn maakt zijn hele bestaan uit. Deze inhoud heeft de gehele mensheid gemeenschappelijk. De individualiteit van de mens valt samen met zijn naam, de vorm en de oppervlakkige cultuur die hij zich door traditie en prestatie eigen maakt. De uniekheid van de mens ligt niet in de oppervlakkige, maar in de volledige vrijheid van de inhoud van zijn bewustzijn, die bij iedereen hetzelfde is. Dus is hij geen individu.

Vrijheid is geen reactie; vrijheid is geen keuze. De mens denkt dat hij vrij is omdat hij kan kiezen. Vrijheid is zuivere observatie zonder richting, zonder angst voor straf en beloning. Vrijheid kent geen drijfveer; vrijheid is niet gelegen aan het einde van de evolutie van de mens, maar in de eerste stap van zijn bestaan. Door observatie besef je hoe onvrij je bent. Vrijheid wordt gevonden in het keuzeloos gewaarzijn van ons dagelijkse bestaan en onze dagelijkse activiteiten.

Denken is tijd. Gedachten komen voort uit ervaring en kennis, die onlosmakelijk verbonden zijn met de tijd en het verleden. De tijd is de psychologische vijand van de mens. Onze handeling is gebaseerd op kennis en daardoor op tijd, daardoor is de mens altijd een slaaf van het verleden. Het denken is altijd beperkt en daardoor leven we voortdurend in conflict en strijd. Er is geen psychologische evolutie.

Als de mens zich bewust wordt van de beweging van zijn eigen gedachten, ziet hij de scheiding tussen de denker en de gedachte, de waarnemer en het waargenomene, degene die ervaart en de ervaring zelf. Hij zal ontdekken dat deze scheiding op een illusie berust. Dan alleen is er zuivere waarneming, die inzicht is zonder enige schaduw van de tijd of het verleden. Dit tijdloze inzicht brengt een diepgaande, radicale mutatie in het denken teweeg.

Totale ontkenning is de essentie van het positieve. Alleen als er de ontkenning is van al die elementen die het denken in psychologisch opzicht heeft ontwikkeld, dan is er liefde, met haar compassie en intelligentie.

Deze verklaring werd door Krishnamurti
zelf geschreven op 21 oktober 1980.

5 Regeneratie: waartoe zij leidt

Als we het woord 'wijsheid' gebruiken, komen we in een andere sfeer terecht. Wijsheid is niet een opeenstapeling van ideeën. Ze is een uitdrukking van je wezen; we kunnen haar niet scheiden van de manier waarop we denken en voelen, ons gedrag, onze voorkeuren of daden.

N. SRI RAM
The Way of Wisdom,
TPH Adyar 1989.

De ware aard van de mens

Alle Groten bezitten de aard van liefde, van schoonheid, en hebben het vermogen om te handelen vanuit een volledig inzicht, maar er zijn verschillen. Het karakter van dit verschil kan slechts in algemene bewoordingen worden aangeduid. Als er een geur bestaat die niet lijkt op iets wat je ervaren hebt, en iemand vraagt je om te zeggen wat voor geur het is, kun je dat dan? Omdat het niet lijkt op iets wat je ervaren hebt, kun je het niet met behulp van je geheugen bepalen.

In ieder mens is er een kiem van uniekheid, maar deze kiem ligt begraven in de harde grond van onze aard. Die aarde moet veranderd, verzacht en gezuiverd worden. Je moet beschikken over een zuiver menselijke kwaliteit, zonder enige wijziging die benoemd kan worden. Omdat we geconditioneerd zijn geraakt, moeten we gedeconditioneerd worden. Dit kan tot stand komen door een diepgaand besef van de aard van de conditionering die je hebt ondergaan. Je moet je bewust worden van alles wat verkeerd is, lelijk, fout, zowel in gedachten als in daden, zowel in het klein als in het groot.

In een toestand van volledige vrijheid van alle conditionering kan activiteit alleen maar voortkomen uit de zuivere intelligentie en de liefde die straalt uit je onbezoedelde wezen. Intelligentie handelt in overeenstemming met omstandigheden en toestanden; ze handelt op een bepaalde manier. Maar al haar daden worden gekenmerkt door liefde, zodat intelligentie en liefde gelijktijdig werkzaam zijn. Zowel liefde als inzicht komen voort uit een toestand van gevoeligheid in jezelf. En die toestand van innerlijke gevoeligheid is de fundamentele of ware aard van de mens. Wat we in mensen waarnemen is meestal de aard van hun conditionering, die krachten die werkzaam zijn in de geconditioneerde toestand. Dat kan de ware aard van de mens niet zijn, die de oorspronkelijke aard is, de aard die ten grondslag ligt aan zijn wezen, niet de aard die zich heeft opgebouwd. Ik denk dat het uit praktisch oogpunt belangrijk is om te begrijpen dat de mens niet is wat hij lijkt te zijn. Hij lijkt meestal grof, lelijk om te zien, onjuist in zijn daden, hoewel er iets goeds en moois in hem kan schuilen dat van tijd tot tijd naar buiten treedt. In de wereld is er zoveel geweld, wreedheid en grofheid in smaak en manieren. Maar dat alles is het spel van krachten die zich in de uiterlijke schil of rand bevinden. De ware mens is als een standbeeld dat verscholen is in het marmer, en het moet noodzakelijkerwijze naar buiten treden. Als je dit beseft, verandert het je houding diepgaand.

N.SRI RAM

The Nature of Our Seeking,

TPH Adyar, 1969.

De universele yoga-traditie

Bij de beoefening van yoga wordt eenwording met de natuur aanbevolen. Een Mahatma rekent onder de eeuwenoude voorwaarden voor verlichting 'stilte voor bepaalde tijd om de Natuur in staat te stellen te spreken tot degene die zich tot haar wendt voor informatie.' De stilte van water, de stilte van

bergen of de afzondering van bossen helpen bij het ontwikkelen van innerlijke rust. De natuur brengt goddelijke beginselen tot uitdrukking als schoonheid en orde, waarvoor het bewustzijn zich opent door eenwording. Vandaar dat veel religieuze en contemplatieve ordes in een natuurlijke omgeving gevestigd zijn. Maar groei in gevoeligheid, wat een kenmerk is van innerlijke ontwikkeling, omvat niet alleen openstaan voor de schoonheid van de Natuur, maar ook een toenemende meevoelende relatie met alle wezens. Krishnamurti overdenkt:

Het is merkwaardig dat we zo weinig voeling hebben met de natuur, met de insecten en de springende kikker en de uil die tussen de heuvels naar zijn wijfje roept. We schijnen nooit een gevoel te hebben voor alle levende wezens op aarde. Als we een diepgaande, blijvende relatie met de natuur konden leggen, dan zouden we nooit een dier doden voor ons genot, we zouden nooit ter wille van onszelf door vivisectie schade toebrengen aan een aapje, een hond, een guinees biggetje. ...Dit is geen sentimentaliteit of romantische verbeelding, maar een werkelijkheid van een relatie met alles wat leeft en zich op de aarde beweegt.

(Krishnamurti to Himself)

Ontvankelijke naturen ontdekten in hun verbondenheid met de Natuur een inzicht in andere werelden van grotere werkelijkheid. Zo schreef Wordsworth:

*Onze rumoerige jaren lijken momenten
in het wezen van de eeuwige Stilte;
waarheden die opkomen, om nooit meer onder te gaan.
Dat noch lusteloosheid, noch dwaze pogingen,
noch man noch jongen,
noch alles wat strijdig is met vreugde,
volledig kan vernielen of vernietigen!
Daarom zien onze zielen
in een jaargetijde met kalm weer,
hoe ver we ons ook in het binnenland bevinden,
een glimp van de onsterfelijke zee,
die ons hier heeft gebracht...*

De taoïstische wijze van verzetsloosheid leidt ook tot een grotere gevoeligheid. Verzet maakt het denken ongevoelig voor wat nieuw is, subtiel of diepzinnig. Toen Jezus zijn toehoorders aanspoorde om te worden als kinderen, riep hij hen op om kwetsbaar te zijn, niet met de kwetsbaarheid van iemand die gauw gekwetst is, maar om zo open en onschuldig te zijn als een kind. Lao-tse zei dat het riet dat buigt in de stromende rivier sterker is dan de weerbarstige stam van een boom die de vloed weerstaat. 'Rigiditeit en kracht zijn de weg des doods; plooibaarheid en zachtheid zijn de weg des levens.'

Gevoeligheid neemt toe door de bereidheid om te leren. Het leven is bedoeld om te leren. In

antwoord op de vraag hoe de ene Geest (*Atman*) ontdekt kan worden, zegt de *Brihadaranyaka Upanishad*: 'Het *atman* wordt gekend door zien, luisteren, overdenken en mediteren,' welke allemaal vormen van leren zijn. Een Adept schreef: 'Probeer van alles wat te leren. «Preken worden zelfs door stenen gegeven».'

Als we het holografische model als voorbeeld nemen voor de manier waarop de Natuur werkt, dan zien we hoe we door observatie van een deel inzicht kunnen krijgen in de aard van het geheel. Blake besepte dit intuïtief toen hij schreef:

*Om de wereld te zien in een korrel zand,
en een hemel in een wilde bloem,
Houdt de Oneindigheid in de palm van je hand,
en de Eeuwigheid in een uur.*

Elke microkosmos weerspiegelt de macrokosmos; daarom zijn de eigenschappen verzetsloosheid en ontvankelijkheid essentieel voor kennis. 'Als je hart op de juiste plaats zat, zou elk schepsel een spiegel van het leven zijn en een boek van de heilige leer' (Thomas à Kempis).

Men neemt in het algemeen aan dat de wijzen een leer kunnen overdragen van grote waarde. Maar als het denken niet openstaat en niet tot leren in staat is, slaagt het er niet in te begrijpen wat ze te zeggen hebben. Het gevoelige denken, aan de andere kant, reageert niet alleen op de diepere betekenis van de woorden maar ziet ook de waarheid die door al het leven schijnt. Daarom zegt Krishnamurti:

We luisteren nooit naar de vogels, naar het geluid van de zee, of naar de bedelaar. Daarom ontgaat ons wat de bedelaar te zeggen heeft - en er kan waarheid schuilen in wat de bedelaar zegt en geen enkele waarheid in wat de rijke of gezaghebbende zegt.

(Life Ahead)

Er zijn andere vereisten, die even belangrijk zijn als innerlijke rust en gevoeligheid. Een daarvan is een gevoel van onthechting in het dagelijks leven. De spirituele zoeker moet in deze wereld leven als een pelgrim die maar voor korte tijd stil houdt.

RADHA BURNIER
Blavatsky Lecture 1988.

Een leven van dienst

Op die manier leren we het theosofische leven, en het wordt elke week dat we leven werkelijker. Het theosofische leven moet een leven van dienst zijn. Tenzij we dienen, hebben we het recht niet om te leven. We leven door de voortdurende opoffering van andere levens, overal om ons heen, en we moeten daarvoor betalen; anders zijn we, om een oude uitdrukking te gebruiken, slechts dieven en

betalen we niet voor wat we gekregen hebben. Dienst is de grote verlichter. Hoe meer we dienen, des te wijzer worden we, want wijsheid leren we door te leven en niet door te studeren. Er is een betekenis waarin het gezegde volkomen waar is: 'Hij die de wil doet, zal de leer kennen.' Een leven van dienst leiden doet de atmosfeer van de versluisende mist van vooroordeel, passie en temperament opklaren. Alleen dienst 'maakt het oog één, zodat het hele lichaam vol is van licht,' en alleen zij die dienen leven echt.

ANNIE BESANT
The Theosophic Life,
TPH Adyar.

Theosofie verspreiden

Alleen door theosofie te leven kun je theosofie verspreiden. Niet onze woorden, maar onze levensstijl is van invloed op mensen. En ik wil dat u en degenen op wie u invloed heeft beseffen dat degene die een theosofisch leven leidt de beste verbreider van theosofische ideeën is.

ANNIE BESANT

Het Pad

Hij die op het Pad is bestaat niet voor zichzelf, maar voor anderen, hij heeft zichzelf vergeten, om hen te kunnen dienen. Hij is als een pen in Gods hand, waaruit zijn gedachte kan vloeien en waarmee hij zich hier beneden kan uitdrukken, hetgeen zonder pen onmogelijk zou zijn geweest. En tegelijkertijd is hij ook een levende vlam van vuur, die op de wereld de goddelijke liefde uitstraalt waarvan zijn hart vervuld is.

De wijsheid die je in staat stelt om te helpen, de wil die aan de wijsheid richting geeft, de liefde die de wil inspireert – dat zijn jouw vereisten. Wil, Wijsheid en Liefde zijn de drie aspecten van de Logos; en jullie die je willen opgeven om Hem te dienen, moeten deze aspecten in de wereld laten zien.

ALCYONE
At the Feet of the Master,
TPH Adyar 1910.

Een theosofisch leven

Een denkvermogen dat beperkt is door het 'ik' is niet in staat om te leren. Het is niet bij machte om zich te bevrijden uit de gevangenis, opgebouwd door het 'ik', en zich te begeven in de ruimere ruimte daarbuiten. Gevangen door zelfzucht weet het niet van de immense grootheid van de geest en van het opbloeien daarvan in hemzelf. Het is te vergelijken met een dichtgeknepen hand, die een nietige handvol zand vast omsloten houdt en daarmee tevreden is, terwijl de wind nooit ophoudt om al het zand van de woestijn mee te voeren en te laten stromen door een vrije en open hand. Maar het zou kunnen gebeuren dat iemand die erin geslaagd is om in contact te komen met de intelligentie naar mij toekomt en zegt: 'Laat toch die handvol zand, die je in je hand vasthoudt, los en kijk naar de onmetelijkheid die de wind meevoert. Doorbreek toch de cocon van jezelf, wandel weg uit je eigen gevangenis en betreed de wijde ruimte daarbuiten.'

Degenen wier denkvermogen vervuld is van de intelligentie, zijn niet altijd zichtbaar. Maar de stem van de waarheid spreekt altijd, al is die stem nog zo bedeesd. Haar boodschap is boven elk dogma verheven, omdat een dogma, wat het ook moge zijn, uit een beperkt denkvermogen voortkomt. En daardoor past geen dogma bij het leven, omdat leven het geheel van de activiteiten, de bewegingen van de intelligentie omvat.

Nu is theosofie geen dogma. Zij is ook niet bedoeld als een nieuwe leer. Als een boodschap van de waarheid is zij bedoeld om bij het leven te passen, om in overeenstemming te zijn met het leven. En om in overeenstemming met het leven te zijn, moet zij een levend iets zijn. Zo betekent misschien het bestuderen van theosofie dat je moet leren op weg te zijn, je voort te bewegen, met een helder denkvermogen, met de bedoeling om steeds verder te gaan, om de juiste handeling te vinden. Een leven, dat bestaat uit juiste handelingen, juist denken, juiste relaties met dingen, situaties, mensen, kun je een juist leven noemen, met andere woorden, het is een theosofisch leven.

Als je een dergelijk leven leidt, dan wordt je denkvermogen steeds gevoeliger, dan is het meer in staat om verder te gaan in de richting van de universele geest. Zulk een denkvermogen kan misschien de uitdaging aan die in volgende twee vragen naar voren komt: 'Wat is datgene, dat altijd is?' (*De Geheime Leer*, 1888 I:11), 'Wat is het dat de mens door de tijden heen heeft gezocht, los van lichamelijk gemak, uitgaand boven fysieke pijn en psychologische angst? Hij zei dat er iets moest zijn dat niet door het denken wordt geconstrueerd. Er moet iets zijn dat onmetelijk is, niet te benoemen.' (Krishnamurti, Ojai, 1985). Natuurlijk, iedereen kan pasklare antwoorden in boeken en geschriften vinden - woorden. Maar dat is niet wat getracht werd duidelijk te maken. De hele uitdaging ligt daarin om 'Dat' te vinden of 'Wat het is', waarnaar wordt verwezen in de twee vragen. Misschien kan men, door steeds verder te gaan, 'Dat' ontdekken. Maar toch, het denken kan niets anders doen dan vragen en onderzoeken. Aangezien het antwoorden wil krijgen, houdt het op met onderzoeken en valt het in de valkuil van oppervlakkigheid.

TRAN-THI-KIM-DIËU
Zomerschool TVN 1989.

Uitgeverij der Theosofische Vereniging in Nederland
Tolstraat 154, 1074 VM Amsterdam, 020-6765672